

נפלאות הסבא קדישא

הרב המאוה"ג הצדיק האמתי חו"ב סועו"ה בפלפולו חדי קב"ה ופמליא רילני, איש אלקים נורא עיר וקדיש משמי' נחית לפרסם אלקותו ית"ש בעולם, פועל ישועות בקרב הארץ, באותותיו הנוראים, הקדיש שם שמים בעולם, החסיד המפורסם בכל קצוי ארץ, השיב רבים מעון, אספקלרי' המאירה לארץ ולדרים בקדושתו כאור שבעת הימים, ידיו רב לו בנגלה ונסתר נזר עטרת תפארת ישראל רשכבה"ג לו דומי' תהלה אדמו"ר מרן ר' ישכר בע"ר וצוקלה"ה זי"ע אכד"ק ראדישיץ ופרשעדבארז בן לאביו החסיד וכו' מו"ה יצחק זללה"ה, ושם אמו הצדיקת וכו' מרת מרים ע"ה, היא אחות הרב הגאון"ק וכו' מו"ה ר' זינדיל וצללה"ה אכד"ק ראדישיץ אשר הי' מתלמידי הרה"ק המפורסם הרבי ר' אלימלך וצוקלה"ה מליזענסק, בעהמח"ס נועם אלימלך :

הסבא קדישא מראדישיץ (א) הי' תלמיד מובהק להני קדושי עליונים, ה"ה הרה"ק המפורסם וכו' מרן ר' משה לייב מסאטוב וצ"ל, ולהרה"ק המפורסם וכו' מרן ר' אברהם יהושע העשיל וצ"ל מאפטא, בעהמ"ח ס' אוהב ישראל, וס' תורת אמת, אשר הס"ק וצ"ל כתבו בעצמו מה ששמע מרבו (ב) ולהרה"ק המפורסם וכו' מרן ר' יעקב יצחק מלובלין (הרבי מלובלין) בעהמ"ח ס' דברי אמת, זאת זכרון וזכרון זאת ולהרה"ק המפורסם וכו' מרן ר' ישראל וצ"ל מקאזניץ (המגיד מקאזניץ זי"ע) בעהמ"ח ס' עבודת ישראל ועוד ספרים ולהרה"ק המפורסם וכו' מרן ר' יעקב יצחק וצ"ל (היהודי מפרשיסכא זי"ע) ונדפס ממנו ס' נפלאות היהודי ותפארתו. עוד מנעוריו הי' דרכו בקודש לכתת רגליו הקדושים מלובלין, לקאזניץ, ומקאזניץ לפרשיסכא, ומעט הי' שבתו בביתו כי רוב השנה הי' דבוק אצל רבותיו הקדושים זי"ע ושימש אותם בכל כוחו, וזכה לשמש מאה ועשרים ת"ח בעלי רוח הקודש זי"ע, כאשר התפאר והי' מרגלא בפומי' תמיד לומר חיתי לי שזכיתי לשמש וליצוק מים על ידי מאה ועשרים תלמידי חכמים כולם בעלי רוח הקודש זי"ע :

הסבא קדישא מראדישיץ נתקבל בתור אב"ד בפרשעדבארז אחרי פטירת הרה"ק ר' ישעי' צ"ל, ובא לפרשעדבארז לפרקים על איזה חדשים בשנה ואחרי פטירת הס"ק מראדישיץ מילא מקומו הרה"ק ר' משה מלעלוב וצ"ל והי' שם עד נסיעתו לארה"ק.

(א) את הרה"ק רי"צ מראדישיץ קראו נדיקי הדור בשם „הסבא קדישא“ (ב) סס' תורת אמת ממין הרה"ק ר' אברהם יחיאל העשיל מאפטא וצ"ל, הוא המורה אשר שמע מרן הסבא קדישא מראדישיץ בעצמו מכיי הקדוש וכתבו לזכרון כי הכל גילה לו רבו הקדוש סן כנגלות והן הסבא קדישא ובהיים חיותו לא רלה להדפיסם מעטס הכמוס עמו, כאשר העיד ע"ז תלמידו הרה"ק המפורסם מרן ר' שלמה זללה"ה מראדלמסק בהסכתו על סס' הכל וז"ל הק' כי העיר ה' את רוח יד"ג הרבני מו"ה יצחק משה ז"י לנצח תשוקתנו בהעלותו על מכבש הדפוס את כתבי קודש הקדושים מהאלקי האמתי רשכבה"ג מו"ה" א"י זללה"ה האבד"ק אשטא ומעוזבוזו אשר הי' עד כה נפויס ויגויס בסתר עליון במכתב פתוהי חותם י"י האלקי אדמו"ר מוסרי"צ זללה"ה האבד"ק פרשעדבארז וראדישיץ, ע"כ הגני כהיים לנזור צערו במוקף ה ח לבלי יוסג גבולו ח"ו, וכו' הק' שלמה הכהן אבד"ק ראדלמסק ובהקדמת סס' הכל כתב המלמד"ד וז"ל בלתי אחת אשר הותיר לנו ה' לימו' שלחו ה' לפנינו ה"ה אביר האבירים מופת דרכו שמש לךס ומרפא חמדת לבבנו ארי שבהבורס עוטה אורה הקדוש האלקי מדיו"ר ה"ב מסרי"צ זללה"ה האבד"ק פרשעדבארז וראדישיץ הוא אשר ינק מים ע"י הרב המחבר מדיו"ר זללה"ה, והי' תלמידו מובהק אליו גלה רוב סודיו ופענת רזיו, הביאו חדריו אלימיו ודביריו, ויתמוך ידיו עליו וילוסו, ובהדי כבשי דרממנא אירח חייט הורסו, הוא אשר סת ב"רות אליו, לכתיב החוקים והסודות אשר קחו אזניו, והסויקו ידיו, מאת רבו הר"ב זללה"ה, וכל אשר כתב שס מדר בסדר כו' ויכס עלימו בהשגחתו ולא יראו החולס מטעס כמוס גמרו, וכו' אולס אחרי אשר גס ה"ה נחסף אל עמיו וכו' נוססס רוח ה' על כבוד אדמו"ר הרב מסרי"ס הסכ"ג ז"י וכו'.

לידת מרן הסבא קדישא זי"ע.

אבי מרן הסבא קדישא הרבי ר' ישכר בער זצ"ל מראדישיץ, הי' שמו ר' יצחק זי"ע, כשהי' עוד נער הי' משמש את רבינו הקדוש המגיד הגדול הרבי ר' בער זצוקלה"ה ממעזריטש, והוא הי' איש תם וישר סר מרע וירא ד', ואצל רבינו הקדוש ממעזריטש, הי' משרתת אחת בתולה הבאה בשנים אשר כבר הגיעה לפרקה וגם היתה מכוערת וחולנית ר"ל, והי' קשה לאבותי' לעשות עמה שידוך, פ"א קרא רבינו הקדוש המגיד ממעזריטש זצ"ל את משמשו הב' יצחק הנ"ל, לחדרו, והציע לפניו השידוך הזה של המשרתת, מתחילה לא אבה לשמוע מזה בשו"א, באמרו כי כל מה שצוה לו רבו לעשות עושה באמונה ובלב שדם רק זאת לא יוכל לשמוע לו, כי איככה אוכל לסכול את גודל הבושה שיהי' לי מזה עד שהמגיד הקדוש זי"ע, הפציר בו מאד והבטיח לו שיהי' לו בן ממנה, שיאיר לכל העולם כלו, ושיקרא לו שם כשמו, אז הסכים לעשות פקודת רבו להשירוך הנ"ל, ותיכף עשה הנאים ונשא אותה, ויולד להם ילד שעשועים, הוא מרן הסבא קדישא מראדישיץ זי"ע ועכ"י:

טרם התגלותו.

הסבא קדישא מראדישיץ זצ"ל, בעת שהי' עוד צעיר לימים הי' דר בחמעלניק והי' אז בדחקות גדול כ"כ עד שלא הי' בביתו ככר לחם ר"ל, וידוע לכל דרכו בקודש שלא להתנצל לשום בן אדם ושלא לספר לשום נברא מגודל דחקותו מחמת גודל אמונתו ובטחונו בהש"י, שהכל הוא בהשגחה פרטיות, עד שפ"א איסתייע מילתא בעש"ק לאחר הרלקת נרות, שאז דרכן של הנשים לכת אל בית חברתה, ומרן הסבא קדישא זי"ע הי' אז בביהמ"ד, הלכה אשה אחת משכיניו לתוך ביתו אל הרבנית ומצאה שם מה שמצאה, ב' נרות קטנות דולקות, ומתוך קוטנם לא האירו יפה על הכית, ועל השלחן מצאה שהי' מונחים ב' גלוסקאות שחורות, ועל הכירה עמדה קדירה עם איזה תפוחי אדמה, השכינה הנ"ל עשתה עצמה כאלו לא ראתה כל הנ"ל כדי שלא לביישה, והיתה מדברת עם הרבנית בדברים שונים, בתוך כך בא הסבא קדישא מביהמ"ד, כאשר פתח הדלת ואמר שכתא טבא תיכף נחמלא הבית כלו אורה, ופניו הי' בוער אז כאבוקה של אש, עד שלא יכלו להביט בו, האשה הנ"ל בראותה כל אלה נבהלה מאוד מהמראה הלו, והלכה תיכף חוצה, הרבנית הלכה אחריה במרוצה, ואמרה לה בפקודת בעלה הקדוש, באזהרה יתירה לבל תספרה לשום איש מכל אשר ראתה עיני', האשה בראותה כל אלה הבינה כי לא איש פשוט הוא, רק איש אלקים נורא, ע"כ קבלה על עצמה לחוק שמהיום והלאה תשגיח עליהם בעינא כקיא, ובכ"פ שלחה בצנעה מעט טרף לביתו, וגם זאת הי' לה לחוק שעל כל שבת ושבת הביאה לו עוף לכיתו, לאח"ז כאשר הנהיל מרן הסבא קדישא זי"ע עדת קדשו בראדישיץ, אירע פ"א בעת ישבו על השלחן הטהור, בסעודת הרגל ותלמידיו הי' עוטרם לו מסביב, סיפר לפניהם את מצבו בעת דירתו בחמעלניק, שזמן רב סבל שם דחקות גדול עד שלא הי' לו על ככר לחם ר"ל עד שנתודע לשכנתו האשה הנ"ל מגודל דחקותו, וחמלה עליו, והביאה לו בכ"פ מעט טרף לביתו ועל כל שבת ושבת הביאה לו עוף, וכן על כל יומט ודרכי הי' להיות בכל רגל ורגל אצל מו"ר הקדושים זי"ע, פ"א אירע לי מניעה שלא הי' ביכולתי להיות בהג השבועות אצל מו"ר הקדוש, והוכרחתי להכין לי על יומט בביתי, והאשה הנ"ל שלחה לי עוף על יומט, וזאת לא ידעה כשם שלא הי' לי על העוף כך לא הי' לי על השחיטה הב' גראשין

גראשין, מה אגיד לכם, העוף לא נשחט על היו"ט מאין דמי השחיטה, כי לא יצאתי חוץ לגדרי, ולא הגדתי לשום איש ממצבי, אבל עתה הרחיב ד' לנו, ולא חסר לנו מ"ט

גודל דחקותו של מרן הסבא קדישא טרם התגלותו ידוע, פ"א אירע שבאור לארבעה עשר בעת הגיע הזמן של בדיקת חמץ וביתו לא נמצא אז אף חתיכת לחם עד שהוכרח לשאול משכינו ככר לחם לקיים בו מצות ביעור חמץ וגם המנהג של העשרה פתיתין ואגב זה סעדו לבם העטופים ברעב מכמה ימים עד שמעט הלחם לא נשאר בו עד בוקר, ויהי בבוקר לאחר התפלה ובבית אין כל מה לאכל (ויודע דרכו שלא להגיד לשום איש חוץ מהג"ל שהוצרך לקיים מצות בדיקת חמץ) עד שעבר הזמן של אכילת חמץ, ויהי בשעה עשירית כאשר כבר קיימו הכ' שאור לא ימצא בבתיכם אבל להכ' בערב תאכלו מצות הי' רחוקים עדיין, כי לא הוכן עדיין על חג הפסח אף פחות משה פרוטה וב"ב הי' רעבים מאד מאתמול כי מעט הלחם לא הספיק לכ"א רק כזית, ולא זו אף זו כי הי' מתאנחים על החג הממשמש ובא, ואין בבית אף כזית מצה, ועדיין הסתירו הדבר משכיניהם כמצות אביהם הקדוש אשר שם בד' כל מבטחו, והשעות עברו וגם חלפו ועיניהם כלות וצופות מאין יבא עורם ועדיין לא הי' בביתם שום דבר על חג הפסח, בשעה ג' אחר הצות היום באו שני אנשים (ממדינת אשכנז) במרכבה כבודה וישאלו לאנשי העיר באיזה מקום דר איש חסיד וי"ש שנזהר לאכל בכל ימי הפסח רק שמירה וגם נזהר מאוד אפי' ממשוה דמשהו, ויתמהו אנשי העיר על האנשים האלו ועל מבוקשם, ומחמת שהס"ק הי' עדיין אז נחבא אל הכלים והצנע מאוד הליכתו בקודש, לכן לא ידעו אנשי העיר מגודל צדקתו וקדושתו להראות עליו שהוא הוא, עד שמצאו שני נערים משכיניו שהי' דרים עמו בבית אחד והכירו בו קצת לאיש אמונים ותיכף הראו להם אל בית הסבא קדישא, בבואם הכיתה לא מצאו את הסבא קדישא רק אשתו הרבנית ושאלו אותה על בעלה איפה הוא וענתה להם כי הוא יושב ולומד בביהמ"ד, ושאלה אותם מה מבוקשם, ואמרו לה אנחנו ממקום רחוק ומד' מצעדי גבר כו' שמוכרחים להשאר בדרך בארץ אחרת ובביתנו אנו נזהרים בכל החומרות ורוצים אנו לערך את החג המצות הבע"ל כמו בביתנו, וכאשר שמענו על בעלכם כי הוא איש ירא וחרד לדבר ד', לכן ברצוננו להיות מחוגגי חג הפסח אצלו כי מסתמא נזהרים אצלו בכל החומרות כיאות לאיש כמוהו, וענתה להם בלב נאנחה וברוח נשברה הנה אגיד לכם האמת כי עדיין לא הוכן אצלי מאומה על חג הפסח, והשיבו לה כי ע"ז אין לה לדאוג כלל, והראו לה דרך החלון מבחוץ עומד על המרכבה תיבה גדולה ותיכף הביאו התיבה הביתה ופתחו אותה והנה היא מלאה, מכל מלי דמיטב מצות יין טוב בשר ודגים וגם כל הירקות הנצרכים להסדר עם כל מיני מעדנים, וערכו את השלחן כשלחן שרים, וכאשר היינו הכל, והגיע זמן המנחה הלכו האורחים אל הביהמ"ד אשר בו הסבא קדישא, והתפללו שמה מנחה, וגם מערבית, לאחר התפלה נגשו האורחים אל מרן הסבא קדישא ויאמרו אלינו, גיט יו"ט, ונתן להם שיום, ויספרו לו בזה"ל כאשר אנחנו מעיר רחוקה ממדינת אשכנז, ואירע לנו אונס שלא יכלנו להגיע לביתנו על חג הפסח, וכאשר בביתנו אנו זהירים וחרדים לדבר ד', ע"כ גם פה רוצים אנחנו לחוג אצל ירא וחרד לדבר ד', וכפי ששמענו על מר שהוא מהחרדים ע"כ רוצים אנו לחוג אצלכם, ויען הסבא קדישא ויאמר להם שבדאי מוסכם אני לדבר הזה אבל מה אעשה שלא הכנתי מאומה על החג, ויאמרו אליו אם לא יהיו לא נאכל, והלכו עמו האורחים לביתו, ויהי ככא הסבא קדישא הביתה והבית מלא אורה ושמחה והשלחן ערוך ומסודר כשלחן המלכים נשתומם מאד ושאל להרבנית מה

זאת, וענתה, האורחים הללו הביאו כל זה, ותיכף נתן שבח והודי' להשי"ת על הנסים האלו, וגם שמח עם האורחים מאוד כי ראה שהמה ת"ח גדולים ויראי ד', וערכו עמו הסדר ברוב עוז וחדוה ועסקו עמו כל הלילה בספורי יצ"מ, וכן בפיל השני, והאורחים ברכו לכלם, במוצי"ט לאחר הבדלה הלכו האורחים החוצה ונעלמו מהם, לאחר איזה שעות כשראו שלא באו חזרה הלכו ובקשו אותם בכל העיר ולא מצאו אותם ולא ידעו מה לחשוב אבל ראו כי לא דבר ריק הוא, ויהי כבא חג השבועות והסבא קדישא, הי' אצל מרן הקדוש מלובלין זצ"ל, ושאלו הרבי על מצבו ויספר לו את אשר מצאו הנסים מהאורחים וגם מה שנעלמו ממנו פתאום במוצי"ט, ויען הרבי ויאמר לו, היודע אתה מי הי' האורחים החשובים הללו, הי' מלאכי מעלה, מיכאל וגבריאל אשריך וטוב חלקך ומעתה אפילתך יאיר לך ויתרום קרנך מהיום והלאה בעולם זי"ע, ועכ"י.

שמעתי מדורי אדמו"ר הרה"צ ר' יוסף ברוך שליט"א מלאדו ששמע מאדמו"ר הרה"צ זצ"ל מפאקשיווניצא, הסבא קדישא מרן הרבי ר' ישכר בער זצ"ל מראדישיץ, בימי חורפו טרם ההגלותו, נסע פעם אל הרה"ק ר' אליעזר ליפא זצ"ל מעיר חמעלניק בן הרה"ק ונורא הרבי ר' אלימלך מליזענסק זצ"ל לשמשו כדרכו בקודש לנסוע אל כל צדיקי דורו להכירם ולשמש אותם ולקחת מאתם איזה דרך בעבודה ש"י, כאשר הי' מרגלא בפיו הקדוש תמיד תיתי לי שזכיתי לשמש וליצוק מים ע"י מאה ועשרים תלמידי חכמים בעלי רוח הקודש זי"ע, בהיותו שם בחמעלניק הי' שימושו באופן זה, שמדי יום ביומו קורם תפילת הרה"ק ר' ליפא הנ"ל, הלך מרן הסבא קדישא לחדרו ועישן לו הפילקא ציבעך שלו והלך לדרכו, והרה"ק ר' ליפא הנ"ל הי' קפדן מאד ודרכו הי' שאם לא עשה מי רצונו כראוי הקפיד על האיש הלו והקפדתו עשה רושם הרבה פעמים, והאנשים אשר הי' יודעים ומכירים אותו צדיק, הי' נוהרים מאד לבד יקפידו אותו שלא יכחו בגחלתו דאורייתא הוא דקא מרתחא לי, ובכל יום ויום הסבא קדישא מתהלך בבית הרה"ק ר' ליפא זי"ע, לעשות שימושו בקודש, פ"א אירע שהסבא קדישא הי' מתאחר לבא אל בית הרב זצ"ל ולעשות לו שימושו, ויהי כבואו על מפתן בית הרב מחמעלניק זצ"ל הקציף עליו הרה"ק הנ"ל, ואמר אליו מדוע אחרת מבוא אלי לעת הקבוע לך בבוקר השכם, ועתה הי' טוב לך לשבת עוד בביתך, הסבא קדישא מרן ר' ישכר בער זצ"ל, כבר התחיל אורו להתנוצץ ולעבוד עבודת הקודש ולהתנהג בקדושה ובפרישות יתירה כאחד הגדולים אז, רק הסתיר מעשיו והתנהגותו בקודש בכל יכלתו, בשמעו החקפדה שהקפיד עליו הרה"ק הנ"ל, וידע בלבו כי לו אין שום אשם בדבר, ענה לו בתמימות שגם הוא הי' צריך לעשן לו הפילקא שלו, קודם תפלתו, ולזאת התאחר לבא אליו בזמן הקבוע לו, הרה"ק ר' ליפא זצ"ל, בשמעו דברים כאלה יצא מפי הסבא קדישא נתמלא רוגז עליו עוד יותר מבראשונה, על שהרהיב עוז בנפשו לענות לו כאלה, ושלחו מעל פניו, והסבא קדישא פנה ונסע לביתו לשלום, לימים אירע שהרה"ק מרן החוזה מלובלין זצ"ל, עשה נשואין לאחר מבניו, והי' על החתונה הזאת רוב צדיקי דורו, ובתוכם הני תרי אש"י רברבי בדחי ומלכא הסבא קדישא מרן ר' ישכר בער מראדישיץ זצ"ל, והרה"ק מרן ר' נפתלי מראפשיץ זצ"ל, וגם הרה"ק מרן ר' אליעזר ליפא מחמעלניק זצ"ל הנ"ל, ויהי בעת השלחן לאחר הסעודה קודם בהמ"ו, עלה מרן הסבא קדישא מראדישיץ, על השלחן והתחפש עצמו וישם מסוה על פניו, וגם הדביק על לבו בצד ימין נייר שמות קרוע מן והוא רחום דתחנון, ועל צדו השמאלית הדביק אטמא רבשרא, ושימח את העולם בבדחנותו, והרה"ק מלובלין התענג באמריו המתוקים המשמחים אלקים ואנשים, באמצע אמרו קרא אליו הרבי מלובלין זי"ע בשמו, וניגש אליו

הסבא קדישא, וישם רבינו הקדוש מלובלין זי"ע את ידו עליו ושאלו מה הלבשת עליך, וענה לו הסבא קדישא בדרך צחות על איזה צד הרבי שואל, וענהו הרבי מלובלין זי"ע בשחוק קל, והראה לו באצבע על הנייר שמות קרוע ואמר אליו על צד הזה אני שואל, וענה לו מרן הסבא קדישא, כמתאנח ואמר לו זה הוא והוא רחום הארוך א' והוא צועק על החסידים והלומדים שבזמננו שקורעין ממנו חתיכות חתיכות ומתחנן אליהם מאד בבקשה, עד מתי תקרעו אותי לגזרים ולמה נגרעתי מכל סדר התפלה לחתוך ממני חתיכות, וייטב הדברים מאד בעיני הרבי מלובלין זי"ע, כי באמרו זאת שבו הרבה אנשים על זה וקבלו על עצמם שלא להקיל עוד באמירת והוא רחום מהיום והלאה, ויהי כאמרו עוד הבדחנות וכל המסובין שתו בצמא את דבריו הקדושים המלאים יראת שמים והרה"ק ר' ליפא הוצרך לילך החוצה מקודם החילו לומר הבדחנות, וכאשר בא בחזרה וראה שהסבא קדישא אמר בדחנות, הרע מאד בעיניו, וצעק עליו בזה"ל מה דובר הוא שם פטומי מילי בעלמא, הסבא קדישא בשמעו דברים אלו יצאומפי אותו צדיק הרב ר' ליפא הנ"ל, אשתומם כשעה חדא והפסיק תיכף מלומר הבדחנות וכלמה כסתה פניו מגודל חולשת דעתו מהדיבורים האלו לעיני העדה הקדושה הזאת, וכי גם שראה שעם הדיבורים האלו לוקח ממנו המדריגות, ועמד שם על השלחן כמבוהל כי לא ידע איך לשית עצות בנפשו, ולהגיד שיחו לאיש שיוציאו ממצוקתו כי נכלם מאד להגיד לאיש זר מזה, ודברים כאלו לא הי' יכול למסור רק לידיד נפשו מנוער אשר הורגל עמו, ולא מצא תיכף איש כזה שיוכל למסור לו הדברים כאשר עמד שם זמן מה, ולא מצא שום איש שיספר לו את אשר קרהו להוציאו ממצוקתו חזק א"ע וחגר עוז במתניו והחיל לומר עוד בדחנות ויהי בהחילו לומר הבדחנות שוב צעק עליו הרה"ק ר' ליפא בקול מה דובר הוא שם פטומי מילי ושטותים בעלמא, באמרו הדברים הפסיק תיכף הסבא קדישא מלומר הבדחנות ונבהל עוד יותר מקודם כי בזאת הפעם הרגיש שלוקח ממנו כל המדריגות, וסאד נחלשה דעתו אז מהדיבורים האלו ועלמא דהיקא לי' טובא, ולא ידע לשית עצות בנפשו, והלך אנה ואנה על השלחן, וחיפש היטב אוהב אחד להשיח לפניו דאגתו ומרירות לבו וחולשת דעתו אשר גברה עליו מאד, ולא מצא תיכף איש כזה שיוכל להתנצל לפניו ושיוכל להוציאו ממצוקתו, והביט עוד הפעם סביב הבית וחיפש היטב עד שמצא את שאהבה נפשו ידיו מנוער הרה"ק המפורסם וכו' מרן ר' נפתלי טראפשיטץ זצ"ל, בראותו את הרה"ק מראפשיץ אין לשער גודל שמחתו, ואחז אותו בידיו ואמר אליו אותך בקשתי, ומי יודע מה הי' עמי אם לא מצאתי אותך עתה, ויספר לו את אשר קרהו פה בעד איזה רגעים ואיננו יודע איך לשית עצות בנפשו ועלמא דהיקא לי' טובא, ע"כ ידיד נפשי תן לי עצה בזה, כי לב יודע מרת נפשו, ואתה הנך יודע היטב כל היגיעות והטרחות שיגעתי וטרחתי ועבדתי בעבודת השי"ת וכל התלאות ודחקות שסבלתי עבור, „יודישקייט" ועתה יחפוץ לקחת ממני, בשמעו זאת הרה"ק טראפשיטץ, הכה על כתפו בדרך חיבה וענה ואמר אליו „בעריל" אל תדאג מאומה אם אני פה יהי' הכף על נכון בעזהש"י ולא יאונה לך כל און, והרה"ק מראפשיץ התחפש תיכף וישם על פניו מסוה, ועלה על השלחן לומר בדחנות כדרך הבדחנים

א) ובמחשבתו הקדושה הי' ליסר הרבה מהחסידים והלומדים שהקילו מאד באמירת הפסוק ויפ"ע והוא רחום שהוא כמה פיומים, יש שקילנו מלומר כלו וחסרו כמה פמוזיס, ויש מנעו לנמרי מלומר והוא רחום וישלימו תחתיו בלימוד איזה דף גמ' או פרק משניות, ולא הי' דעתו לחסר בוס והרבי מלובלין זי"ע הבין כוננו ולזאת שאלו

והתחיל למנות שבחם של המסובין שם ואמר בזה"ל הנה מסובים פה עדה יקרה מפז ומפנינים יקרה צדיקים חסידים קדושי ארץ שרפים בעלי רוח הקודש, ועתה אבקשה נא אחת מכם שתענהו נא לי מה שאני שואל מכם, וענה ואמר בקול רם, „אמרו האמת“ האם נמצא איש אשר טרח ועמל ויגע הרבה בכל מיני יגיעות בעבודת הש"י כמו ר' בעריל שלנו מימות רבינו הבעש"ט זצ"ל (ובל"א אמענטש וואָס זאָל האָבין אַזויא פיל געהאָריוויט אין פערשוואַרצט זיך אויף יודשקייט) וענו ואמרו כולם בפה אחד אמת לא נמצא כזה אשר עמל ויגע בכל מיני יגיעות בעבודה הש"י כמו ר' בעריל שלנו מימי הבעש"ט זי"ע. ושוב אמר בפעם השני, „אמרו האמת“ הנמצא איש אשר עינה וסיגף עצמו בתעניות וסיגופים וכיתת רגליו לצדיקי דורו במס"נ כמו ר' בעריל שלנו מימות הבעש"ט עד היום וענו כולם ואמרו אמת לא נמצא איש אשר עינה א"ע ועבד במס"נ כזה מימי הבעש"ט, ושוב אמר אמרו האמת אם ר' בעריל שלנו הוא ירא שמים מרבים וענו כולם ואמרו „אמת“ ר' בעריל שלנו הוא ירא שמים וירא חטא מרבים באמת לאמתו, אז ירד הרה"ק מראפשיץ זי"ע מעל השלחן ואמר אליו עתה אם התחלת במצוה לך אמור להם וגמור עבודתך לשמח לבות בני ישראל בשמחה של מצוה, ומעתה אין לך לפחד משום נברא ב"ה, ואין לך לבוש בעוה"ז ובעוה"ב, מאחר שעדה קדושה ויקרה כזו העידו עליך באופן זה, אין שום איש יוכל להרע לך מעתה (עוד). ואשריך וטוב חלקך שעדה קדושה ויקרה העידו עליך כזה, לאחר שאמר אליו הדיבורים האלו, הרגיש בעצמו שנעשה ברי' חדשה ועלה על השלחן והתחיל לשמח העולם ביחד שאת, והרה"ק ר' ליפא הנ"ל בראותו כל אלה הלך מעל השלחן מחולשת דעתו, ולאחר בהמ"ז כאשר הלכו המסובין לביתם נגש הרה"ק מרן ר' ישכר בער מראדישיץ זצ"ל אל הרה"ק מרן ר' נפתלי מראפשיץ זצ"ל, והלכו ביחד אל האכסניא, וסיפר לו הסבא קדישא ואמר אליו, תדע ידידי בבואך אלי אז, החייתני ממש, ומיום הולדי עד עתה לא הייתי עוד במצוקה כזאת וכל המאורעות וההפתקות דעו עלי מיום הולדי כאין נחשבו נגד השעה הזאת כי כל עבודתי שעבדתי עד הנה בכף כחי ומאמצי נפשי הי' אז בסכנה גדולה ובושתי מאד ולא הרחבתי עוז מלהגיד מזה למור"ה הרה"ק מלובלין זי"ע, וזאת הי' בעוזרי כי נזכרתי דברי מור"ה הרה"ק מלובלין שאמר פ"א שאצל אהב נאמן יוכל להושע כמו אצל רבו, וסיים בזה"ל אָפּגעהיטען זאל מי ווערין פין אהקפדה פון אצדיק מען קען זיך גיש אוסקויפין פון זייא, ולאחר זה המעשה נחפייס הרה"ק ר' ליפא זצ"ל, ונעשה אח"כ לאוהב נאמן:

הסבא קדישא מראדישיץ זי"ע, בעת שהי' עוד רך בשנים כתת רגליו אל צדיקי הדור כדרכו בקודש מלובלין, לקאזניץ, ומקאזניץ לפרשיסכא, וכהנה, וכידוע הי' אז הסבא קדישא עני מדוכא ר"ל, ולזה לא הי' ביכלתו ליסע על עגלה והי' מוכרח להלך רגלי כל הדרך, פ"א אירע בעת הליכתו לקאזניץ נחייגע מאד מרוב הליכתו עד שלא נשאו רגליו אותו ואפס כוחו עד שלא הי' בו כח ללכת הלאה, וישב א"ע באמצע הדרך להנפש עצמו מטורח הליכתו והי' כאשר ישב שם זמן מה, נסע דרך שם עגלה א' עם חולה אנוש מאד ר"ע, ואצל העגלה הלכו קרובי החולה, אשר נסעו עם החולה הנ"ל לראדום אל הפראפעסטאר הגדול ולא השיגו הפראפעסער בביתו, ומחמת שלא יכלו להמתין עם החולה בראדום מהרו לביתו ומגודל חולשת והיסורים שסבל החולה ר"ע, לא יכלו לשבת על העגלה שלא יכאבו אותו, כי הי' נפוח מכף רגלו ועד קדקדו והלכו רגלי כל אותו הדרך, וכאשר ראה הסבא קדישא זי"ע, את העגלה נוסע דרך שם הלך במהירות אל העגלה, לבקש על נפשו שיחוסו עליו ויעשו לו הטובה הזאת, שיניחו לו לנסוע על העגלה, וסיפר להם כי זה כמה שבועות שהרחיק מביתו, והלך

והלך רגלי כל אותו הדרך ועתה אפס כחו ויעף רגליו מרוב הליכתו ובכה לפניו שירחמו עליו ויקחהו אתם לקאזניך, והיה כמצחק בעיניהם, בשמעם הדיבורים האלה כי הם בעצמם היו מוכרחים ללכת רגלי כל אותו הדרך שלא לכאוב להחולה, וביקש מהם עוד הפעם בדמעות שירחמו עליו ושיניחו לו עכ"פ בקצה העגלה מחמת שאפס כחו עד שאין בו כח עוד להציג רגליו ארצה, אז נכמרו רחמם עליו, והניחו לו לישב בקצה העגלה, בעת נסעו דיבר הסבא קדישא אל החולה ושאל לו, מה כואב לך ואמר לו, כל גופו, ומשש בידיו הקדושים על גופו ושאלו בזה המקום תכאב לך, וענה לו החולה לא כי בכל מקום שמשש בידיו הקדושים נתרפא תיכף, וכאשר נתרפא קצת באיזה מקומות התחיל החולה לזוז בגופו ובאיבריו והאנשים בראותם שהחולה הזיו מעט ממקומו, גערו בו שאל יסתכן בעצמו מהחמת שהרופאים מביתו, הזהירו שישכב בהשקט שאל יזיו עם אברו, והחולה ענה להם שהרגיש קצת הטבה בעצמו, אבל קרובו הלעיגו ממנו, ואמרו הלאי שייטב לו עכ"פ לאחר כמה שבועות מהחולי המסוכנת הלו, והזהירו לו שאל יסתכן בעצמו לזוז ממקומו, וכשנסעו הלאה משש עוד בידיו הקדושים ושאלו עוד באיזה מקום תכאב לך עתה, ובכל מקום שמשש בידיו נתרפא, והתחיל לישב א"ע, האנשים גערו בו יותר, עד שמשש כל גופו ונתרפא בכל גופו כאחד האדם, וישב א"ע ואמר אליהם כי יש לו חולשת הלב ורוצה לאכול ממאכלם, האנשים ראו כי כנים דבריו והיו מאד לפלא בעיניהם, ואמרו ביניהם, לא דבר ריק הוא זה מה שהעולם אומרין שעם הרופא הגדול הולך המלאך, רפאל כי לא זה בלבד רק כל מי שהולך לבית הרופא הגדול אפי' אם לא ישיג הרופא בביתו ג"כ די, והסבא קדישא שמע כל זאת ועשה עצמו כאילו לא ירע, לאח"ז בעת שנתגלה מרן הסבא קדישא בעולם הורגל לספר זאת לפני תלמידיו הקדושים ובכל עת ספרו זאת נאנח ואמר עד היכן גדלה שטותם וחוסר אמונה ועד היכן טחו עיניהם מראות, כי החולה ראה בעינים פקוחות מאין שהיו לו הטבה, וגם הם ראו כי בטרם עליתי על העגלה היו החולה מסוכן, ולאח"כ הוטב לו בכ"פ יותר עד שנעשה בריא כאחד האדם ומה היו איכפת להם אם תלו הישועה בהש"י שהש"י ריפא אותו בזכות זה שקבלו (בעיניך בטלף*) על העגלה, ובעריל פעל אצל השי"ת שיתרפא, אבל זאת לא עלתה על דעתם רק רופא פושעי ישראל אף שלא היו בביתו, פעל כל זאת.

הסבא קדישא מראדישיץ זי"ע, בימי נעוריו בעת שהיו סמוך על שלחן חותנו, נסע פ"א אל הוריו לקיים כיבוד אב ואם ומחמת שהיו הדרך חשש סכנת לסטים, והיו ירא ליסע יחידי לזה לקח עמו בצוותא חדא את קרובו החסיד ר' איטשע לאפאשנער ע"ה ועוד איש אחד וביקש מהם מאד שלא ילכו מהעגלה באמצע הדרך שלא ישאר יחידי וכאשר נסעו יחדו מהעיר בבוקר והרחיקו מהעיר כמו ב' פרסאות, באמצע הדרך פתאום נתקדו השמים בעבים ונעשה חושך כחשכת לילה ממש שלא ראו איש את חבירו ותיכף ירד בנזף זרם מטר עם ברד וכל חתיכת ברד היו גדול כעדשה, והיו ממש סכנת נפשות, ובעו שהתחיל למטר ירד הסבא קדישא מהעגלה והרחיק משם אל דרך אחד ושהה שם זמן רב, והמתינו עליו שעה ושתיים ולא בא, וימס לבב האנשים ההם אשר נסעו עמו מגודל הפחד מהזרם מטר שירד פתאום ומהחשיכה הנוראה ומהרעש שהיו אז כמו שבאו הרבה אנשי חיל, והבינו שלא דבר ריק הוא דבר זה, וע"ז שהוכרחו להמתין עליו בחרדה זמן רב כזה ולא ידעו איפה הוא לבקש אותו מחמת החשיכה הנוראה אשר שרר אז, והוכרחו להמתין לערך ה'

(א) בימי הורפו נקרה כן.

שעות עד שנטהרו השמים מהעבים והתחיל שוב השמש לזרוח כמקודם, כאשר השמש התחיל לזרוח תיכף בא הסבא קדישא זי"ע בחפזון ופניו נתחוררו מאד מגודל החולשת ולא יכול לדבר מאומה רק בידו הראה על פיו, ועשה הא הא, שימהירו ליתן לו דבר מה להחיות נפשו ויותר לא הי' בו כח להראות מגודל חולשתו, ונתנו לו תיכף מעט יי"ש והתיכת לעיקר להשיב נפשו ורחצו אותו היטב עם יי"ש עד שהוטב לו, לאחר שהוטב לו ביקשו ממנו שיספר להם מה הגיעו על ככה ומה ששהה שם זמן רב כזה ולא רצה מתחילה לספר להם עד שהפצירו בו מאד שיספר להם, ואמר להם אספר לכם רק בתנאי זאת שתבטיחו לי שלא לגלות זאת לשום בן אדם עד שאתן לכם רשות, כי אם חלילה שיספר מי מזה קודם בנפשו הוא והבטיחו לו בשבועה שלא יגלו זאת לשום ב"א, ויספר להם בזה"ל כאשר ירדתי מהעגלה באו אלי כמה אלפים נשמות והקיפו אותי והפילו עלי ואמרו אלי שהמתינו עלי זמן רב, והפצירו בי מאד שאעשה להם טובה בלי שום טו"מ, ולא יניחו לי לילך בחזרה עד שאתקן אותם כי די ודי שהי' נודדים ומטולטלים בעולם עד היום, וגדלה צעקתם עד לב השמים, והזרם מטר וחושך וברד הם הביאו, והרעש הנורא הם עשו, עד שנאלצתי לעשות להם טובה ולתת תיקון לנפשותם עד שתקנתי כל אלה, אז תכבד עלי העבודה יותר מדאי עד שנחלשתי מגודל קושי העבודה הבלתי אנושי הזאת לתת לכל אחר ואחד תיקונים, ואם לא נתתם לי תיכף אז דבר להשיב את נפשי מי יודע מה הי' עמי, ולאח"ז בעת שהנהיג הסבא קדישא עדת ישורון קדשו בעיר ראדישיץ או התיר להם לספר המעשה הלו, (שמעתי מאיש נאמן) :

שמעתי מהרה"צ ר' אליעזר שמואל שליט"א מטאמשוב הסבא קדישא טרם התגלותו בימי חורפו הי' פעם בכפר סיסיענקא בימות החורף, ולא הי' שמה מקוה לטבול בו רק נהר אחד אשר הי' נקרא מגודל הקור שהי' אז והלך הסבא קדישא שמה לטבול ותבר גזיזי דברדא וירד לתוך הנהר, כאשר טבל ועמד תחת המים ורצה להגבי' את עצמו אבל לא יכול בשום אופן כי לא מצא את החור שירד בו עד שבא לידי סכנה ר"ל, והתחיל לטבוע, בתוך כך עבר איכר אחד וראה שימודי אחד וטבע במים והי' בידו חנוה והכה בחנותו לתוך הכפור ועיי' ניצל ועלה מן המים בעלותו מן המים אירע ונגע ביד הער"ל, וקסץ שוב לתוך המים וטבל שנית לאחר איזה שנים בעת שנחפרסם שמו של הסבא קדישא בעולם ואירע פ"א שהסבא קדישא עבר דרך כפר הנ"ל, והכיר את הער"ל הנ"ל שהציל אותו אז ממעמקי המים, וקרא הסבא קדישא עליו וישאלהו אם הכיר אותו ולא הכירו עד שהזכיר לו המעשה שהוא הוא אשר הציל אותו מהנהר שבכפר הלו הנ"ל, ואמר האיכר לאשתו התזכור מה שאמרתי לך אז שזה היהודי יהי' "ראבין" ואמרה הן, ונתן לו הסבא קדישא איזה מטבעות להצלחה וברכו באריכות ימים ושנים ואהני לי' להאי נכרי שהאריך ימים הרבה אח"כ * .

א) ואגב דלייני צענין מקוה ראיתי להעתיק ולהזכיר גדול נחילות מקוה שלא לזכרו בשום פעם אף לא באונס גדול, מגדולי פוסקים ראב"ן ומלר"ק קדושי עליונים תלמידי האר"י ז"ל ותלמידי הבעש"ט ז"ל וזה ההלך צעזעש"י, כתב בס' תנח"ד דבי אל"י רבא פט"ו וז"ל ראה אדם קרי חייב טבילה מן התורה אם אמר מי ראה אותי אין בכך כלום הטבירו מכנגד פניו שוב ראה קרי ואומר מי ראה אותי אב"כ וכן צפעת שליבית עובר על מה שכ' צמורה ואיש כי תלא ממנו ש"ז ורחץ במים וכו' ועבר על מה שכ' הן כל אלה יפעל וכו' לסוף נעשה זה מתוך דרכיו שכ' איש איש כי יהי' זה מצטרו וגו' אם חזר ועשה תשובה מרפאין אותו, ואם לאו הרי הוא זה עד יום מותו שכ' וזאת תהי' עומתו צונו וגו', ובפ"ו מהתפ"ד משמע דזה הי' נהג עוד קודם מתן תורה במצ"ח כ' וז"ל זכת "דס" מפני מה ב"ה עליהם מפני שהי' רואים את ישראל טובלין עובדין עומתאן ומת"מ וזכות ישראל טובלות מן הגדה ומת"מ מה עשו המנ"י"ס אחזי עליהן את המים בלא יטבילו ולא יבטלו זה על זה ולא יפירו ולא ירכו לפיכך הספך עליהן סקב"ס את מימיהן לדס וכו' וכן

מצאתי בין כתי"א א"ז הרב הגאון ז' וכו' מרן ר' אשר אנשיל זצ"ל מלאדז מעשה נוראה מהרה"ק א"ע או"צ ומצוחצח החנא האלקי קודש הקדשים רשכבה"ג מרן

וכן מפורש ביו"ט פ' וירא וזל"ק ת"ח כל מה דאכיל אברהם בעהרה איהו קא אכיל ובג"כ אקריב קמיייה ואכלי ונשיב אברהם צדימיה דכיה ומסאבותא דא"ל ילו בר נש דל"הו מסאב לא הוה משמש צדימיה עד דעביד ליה עבילה או עביד ליה לנטרא שבעא יומין דקא חזי ליה צדימיה הכי הוה זדלי וכו' ואברהם ושרה הו' מתקני עבילה לכוליה איהו לגברי ואיהו לגבי וכו' עיי"ש, הכי אבו רואן מפורש דהי' נוסג עוד קודם מתן תורה וזוהו נבין גודל נחילותו שיסוד האומה הישראלית ועיקרן נתקן עוד מימי קדם, לנהוג בעהרה כי מאז מימי אלת"ה אשר הי' הראשון שהכניס זרים תחת כנפי השכינה הביט מאז צעינא בקיחא שלו כי להכניס אנשים תחת כנפי השכינה לריך מקודם להתקן עבירה צמי עבילה כדי לטער משומאהו, וזה סיוע גדול לעבודתו ית"ש, וד' רבינו הא"י גאון ז"ל הובא בהרא"ש ברכות פ"ג וז"ל כתב רב הא"י גאון ז"ל נקוט מנהגא דכל ישראל בדרך שכל בעלי קריין אע"פ שאין להן מים אין מתפללין עד שירמלו, וכן דעת הר"ח בתוס' חולין קכ"ב דהסו"ך דדרך לריך לטרוח לפניו ד' מילין ולאחריו מיל לטבול לתכלתו, וכן בתוס' חולין קל"ו וז"ל אע"ג דנהוג עלמא כר' יהודה בן צביה הרבס מהס' הי' מחמירין לטבול וכן פסק רבינו אור זרוע והרא"ש ד' ז"ל לתפלה לא בטלוה, וכן כתב בס' המנהיג וז"ל דזה דבטלו' לעבילותא ה"מ לדברי תורה אבל לתפלה לא בטלוה ולריך רמינה צט' קבין וכו' עיי"ש שהלריך קנת מענין זה, וכן ד' רש"י ז"ל בס' האורה דלא בטלוה לענין תפלה, וכן כתב בס' הרוקח אבל לתפלה לריך עבילה, וכתב בס' שבולי הלקש סי' ש"י דלריך ג"כ לברך על ברכת העבילה הגם דאנו לא נהנינן לברך אבל עכ"פ נשמע מזה גודל חיובו, וכן פסק בס' כל בו, ובשו"ת הרמב"ם מביא דכל שראשי יאצות שבצבת תמחו עליו למה הי' מיקל כ"כ בענין עבילות צ"ק קבין וז"ל השיב להם שחמיו לא בטל אותה אלא שלא הי' יכול לכתב בספרו כי אם היוגא מן הרין ע"פ ההלכה ע"ש, וסרבינו יונה ז"ל הלריך ג"כ עבילה לדברי תורה שלפי סברתו ד"ת חמירין יותר מתפלה, ובס' שו"ת מן השמים להר"י מקורביל בעל התוספות ז"ל כתב ששאל ע"ז מן השמים אם יש לסמוך על הירושלמי שכתב על יש מקומות שלא נתפשטה תקנת עזרא יכולים להקיל דד"ז או הלכה בדברי הגאונים שמחמירין ואומרים שלריך עבילה או עכ"פ ס' קבין לתפלה והשיבו ועבדתם את ד' אלהיכם זו תפלה, ואפשר עמא מקריב קרבן וא"ת באר עומאות איהו דומה עומאה היוגא מלוכס לעומאה היוגא מדעת, איהו דומה עומאה הבאה מחוץ לעומאה היוגא מגופו, ועזרא כשתיקן ברו"ק יאה ותיקן ועל הירושלמי דע אילוי הי' עמיה צדימ"מ לא מלאו ידיהם, ועוד הכי חזר בו ואמר קודם תקנת עזרא נשנית משנה זו, ודבר זה גורם אריכות הגלות כי אם הייתה תפלה ישראל כתיקונה הי' כבר נשמע תפלתו וכו'.

וכתב בספר חסידים (סי' תרי"ב) שאלו מן הדברים המעכבים את התפלה שלא תהי' תפלתו נשמעת הוא אם מתפלל בלא נקיות וטהרה כמ"ש גם כי תרבו תפלה איננו שומע ידכם דמים מלאו ובכו' רמ"ח כתב שגריך עבילה וטהרה להתפלל אין המקרא דכתיב בלא על גביס ולא מלאו מים וכתיב וד' לא רלס ומשמע משם שמחמת שלא מלאו מים לטבול קודם התפלה לכן ד' לא רלס

ובס' ראשית חכמה שער האהבה וז"ל נקיות מציונות לידי טהרה עם היות שכבר כתבאר הטהרה צמלת נקיות מ"מ יש בו עדיין לפרש וכו' בצחיות רבות האמנם הנוגעת למשנה הם אלו הא' טהרה ע"י עבילה צמ' אלה כמו שנמנה הרבה מהם בטהרה וכו' הגם הטהרה ע"י העבילה הוה סיוע גדול לידבק אדם נפשו בצל"הו ובעבודתו שצדימותו עמא עומאה מעמטמת לבו כל אדם כדפי' ז"ל על ונעממת צם וכו' וכן כתב ר"ת ז"ל בס' הישר כי פה"ת הגוף יחדש פהרה בנפש ובהיות הגוף עמא צודאי יגיע קנת פנס לנשמה ואי אפשר שיקין כראוי בלי שתכלצלהו מחשבה אחרת והפחדו מהשורש העליון וכו' והזהיר לעשות העבילה בזמנה צודאי לא יבנהו שום מויק כי שומר מלוה לא ידע דבר רע וכו', והא נתרשל מלעבותה צומנה יודרו לשבז בהשוכה ולא יינה לעומאה שמתין בנפשו שאח"כ יהי' קשה להפרידם ע"ד מ"ש מפני גיבה תקום קודם טילה"ר יוקין צי' ויצטח צד' כי הצל לטער מחייעין אותו וכו' עיי"ש שהלריך עוד בענין זה, וכן כתב בס' של"ס בשגר האותיות וז"ל וראוי לאדם להיות טהור ולהרחיק את עלמו מלשמה בכל מה דאפשר בשוממת מ"מ אם לא צמת מנהו אף שאין צעור"ר עתה הציחמ"ק שלא יש החשש מפני יראת המקדש וכו' ואשרי האדם במרגיל את עלמו תמיד בעבילות מקוה בלא נטער ממה עיוניות ואף בלא מ'עיל בשוממת מ"מ, ולענין עבילות בעל קרי לתורה ולתפלה ציה רבו הדעות בהלמוד ובפוסקים

ר' ישכר בער זצוקלה"ה זי"ע מראדאשיץ בעת שנסע הרה"ק ר' ירחמיאל זצ"ל מפרשיסבא לרדך עם בנו הר"ר איטשעלי שי עם הרה"ק מסאדיגוריא ז"ל הי' נסיעותם לטאמאשוב הגדול ושם הי' המדובר ביניהם שיבאו לשם על תנאים, ואמר הרה"ק ר' ירחמיאל הנ"ל שלזאת מגמתו ליקח עמו בצותא חדא את הרה"ק מראדאשיץ זי"ע הכר

אם בטלוס או לא וכו' ואני תומר הלא למהר מסייעין אותו מי שנוסה מוסכס להיות בטרהס בודאי הקב"ה יסייע לו להזדמן לו טהרה וכו' עכ"ל, וצ"ל זכרם משולשת ע"צ השריך צענין זס והעלה שע"כ לא קאמרו דבטלוס לפצילותא אלא כשאין לו מיס, שלתקנת עורא הר"ו לא יתפלל ולכן נמנו וגמרו להחיר במקום שאין להלא ט' קצין אכל כל שיש ט' קצין ומכ"ס מקוה טהרה טדין תקנת עורא בתקפת ואין כה ציד צ"ד אחר לבטלה עכ"ל.

ובס' אור לדיקים להנאון המקובל מהר"ם פאפירס ז"ל, וז"ל לטבול בעת הלורך תיקון גדול הוא וטבילת צ"ק נוהגת לתפלה בזה"ז עכ"ל, וצ"ל אור הישר להנ"ל עמוד ג"ח פ"ט וז"ל יזכר אדם ציוס שאירע לו מקרה בלתי טהור שר"ק בלילה יטער א"ע בצוקר קודם התפלה בטרהס ראו' וכל הזכר צוס ינכל מכתמי ננעי צני אדם שהס מופכיס סכ"ב להקבר ומנעריס אותו בקבר וכו' ומי חזולזל בטרהס צומאה זו הרי מוסר צניו לחילוניס והוא אוכל בשר זרעו וילערך ליתן דין וחשבון ע"ז וכו' עכ"ל, צס' כתר ש"ט וז"ל אמרו עליו על רצינו הבעש"ט הקדוש זי"ע, טובה לכל האריות והמדריגות שהי' לו הכל מחמת המקוואות שהי' תמיד בטבילות, ומקוואות יותר בתמידות טוב יותר מהתעניות שהתענית הנוף מעבודת השס וכו', וקבלה צידיו מהבעש"ט הקדוש זכ"ל כי כשריך למקוה וטובל א"ע פ"א לא יזיק לו בשום חיבן, וצ"ל עץ הדעת טוב וז"ל וראה אמי ששמעתי מרבותי כי אף אם אדם הולך למקוה לקבל קדושה ג"כ אינו רשאי לכוין שיקבל קדושה בטבילו שרולה שיתקדס ויטער כי זה הוי ג"כ לגרמיו אף הכונה בייקוה גראה ע"ד מ"ש לעיל כי אם יודמן חלילה שהילך הלוב או נותנין המלב לכלב חלילה גלל כן מוכרת האדם למהר א"ע כדי לעשות נחמ רוח לקונו צמה שיוכל לקבל שפטו כי דרכו הוא להטיב וכו' וצ"ל אורח לחיים מציא צסס הרב מלובלין זכ"ל יראה ד' טהורה (היא) עומדת לעד כי הרונה ליבנס בעבודת השי"ת ולהיות ירא שמים לאחיותו נריך לשמור טבילת עורא בלי לגבור צתה הלורך וכו', וצ"ל פרי קודם הלוליה וז"ל קבלנו מפי רבותינו צסס הבעש"ט אשר פני' וגדלות צתה לזיק לכוונת המקוה אחר שהתעשה גורמת בעלמה טהרה וכן הדין בצדקה ע"כ והשריך שס וסייס אכל עכ"פ לריך לכוון לשם טהרה לשם תשובה כי בל"ז המעשה בטילה וכו'.

ובס' בית אהרן מציא צסס הרה"ק ר' אהרן גדול זכ"ל מקארלין וז"ל מקוה איז דרך קיון מניס עם איז דרך בטליו לפצילותא הצער וואס מקוה צרענגט לוס גיפטן קען דאס דיא גרעסטע מלוס נישט צרענגין, וכו' עי"ש וז"ל צסס נדיקוס מקוה בע"ש איז כדאי כו גיין איין מייל לו פיס, ומקוה צסנת בצוקר וואלט כדאי גיוועזין דרייט מייל אס הי' מותר עכ"ל, עי"ש ז"ל אמר הרה"ק ר' אשר מקארלין זכ"ל דיבר צענין אחרות שנעשה ע"י טהרת הטבילה במקוה ואמר שע"י טבילה במקוה וכל האדם יחד דעת חזירו לדעתו, ול"י"ש שספר מעשה נוראה מענין זה.

ובס' ליקוטי מוהר"ן מהרה"ק הר"ר נחמן מצאטראלז זכ"ל, וז"ל אמר בתחילה שתיקון הראשון הוא המקוה שלריכין לטבול במקוה (ואחר צוה"ל דאס ערשטע איז מקוה) יאח"כ גילה התיקון הנ"ל לומר עשרה קפיטלך תהלים, גם אמר שלריכין לזהר יחד לטבול בצוואת היום סיהי' האדם בלתי טהור, ואפילו אס לא יוכל לטבול בצוקר עכ"פ יטבול בצוואת היום אפי' לפנות ערב כי לריכין לזהר מאד לטבול בצוואת היום דוקא וכו' ועי"ש שהשריך קנת

ובצ"ל מאור ושמש פ' אמור וז"ל נמלא למדין מכאן שהי"א לי לאדם שישיג פכילת יראה ה' אלא אס נוהר בטבילת עורא וכו' הרי שבלתי אפשר לידע מה היא יראה שילמוד ויתפלל צרת וצויע כי אס סיהי' זוהר בטבילת עורא, יאס הוא לומר ומתפלל ואינו נוהר בטבילה זו אי אפשר צו"א להגיע לגופי תורה ומנות ואס הוא לומר ספרי קבלה והוא בלתי טהור יוכל לצא חלילה עי"ז לירי אפקורטיס, וצומניס הקורמים שהי' דבר ד' יקר ציייס בהס ולס הי' יודעים מירחת הרוממות כלל זאת הי' מחמת שהי' לומדיה תורה ולס נזכרו בטבילה זו והכס ש"ל ימ"ש שהי' אז ציימס ההס ומה נעשו אפקורטיס שלמדו ספרי קבלה צעומאח הגוף והי' העילס שמה עד שזאו שני המאורות הגדולים לעולם הבעש"ט הק' יארמו"ר הרב ר' אלימלך נבג"מ יחס פתחו שער לד' נדיקוס יצאו צו שלא יסיהר אדם שוס טרהור תורה עד שיטבול עלמנו לקרוי שחכמי הנמ' לא בטלו אלא מפני שאין רוב הנבור יכולין לעמוד צה אכל אותן האכזיס הרועיס להסיג גופי התו"מ

לריכין

כדי להראות את הרה"ק מסאדיגוריא איך שיוכל לפעול א"ע להיות צדיק וקדוש ושיהא אורו זורח על כל העולם אע"פ שהרה"ק מראדאשיץ הי' במשפחה פשוטה ולא הי' מיוחס כמו הוא וכשנסעו בדרך הי' הרה"ק מראדאשיץ נוסע על עגלה מיוחדת כי הי' דרכו של הרה"ק ר' ירחמיאל לנסוע בהפתזה עד מאד י"ח מינוט פרסה, וכאשר באו

לריכין להיות נזכרים מאד בטבילה זו וכו' הכלל העולה מזה מי שהוא לומד פשטות התורה בלתי טהור אזי אינו יכול להשיג צדק אופן מה הוא יראה ומי שהוא לומד ספרי קבלה ואינו זכיר בטבילה זו יכול לבא חלילה לידי אפיקורסות והוא ממלא נכסות ישראל הנגריים אחרים אבל אם האדם יקדש ומסער עלמו מקטנותו וכל ימיו הוא לומד על עהרת הקודש הוא משיג יראת הרוממות והוא יכול לקרצ את שמות ישראל להצורה צ"ה ולכניסם בגופי התורה ומלות וי"ט וכו' ע"ש

ובס' מגיד תעלומה מביא צדק הרה"ק המפורסם ר' נצי הירש זכ"ל מדוידטשוב. מים קרים" בני' "מת" יענין עון הולאת ז"ל ר"ל, חייב מיתם ציד"ש ל"ע כמעשה דער ואונן, וכשטובל א"ע במים קרים נפטר ממתה ר"ל.

ובשער הכולל מס' יוסוה"ע יז"ל וגודל מעלת הסברה מילתא אגב אורחא קי"ל מגודל השתדלות הצרכה הצינו ע"ה לפרט עמאים ממקרה אשר לא טהור ומשאר סומאות השעון כרישות צבעה כמזכור בזה"ק פ' וירא ק"צ ע"א (כבר הבאתי לעיל) ואיני שם וז"ל והנה אהמו זרע הצרכה אהבו נאמן לית"ש ויתעלה ממנו יראו וכן יעשו בכל עיר ועיר לקיים עושים להיות עובדי עולם והשתדלית יותר שהי' בעירם מקוה עברה של פושטין בכדי שכל אדם אפי' הוא חלוש יכול להיות ממוחק בטהרה מי מקוה בתמידות ולא תאמר ראה זה חכם הוא כבר הי' לעולמים בכמה קהלות קדושות שהשתדלו ביה ונס הליתו ועשו פרי עוב ואשרי חלקם כי זכות הרבים תלוי בהם ומלדיקי הרבים ככוכבים לעולם ועד עכלה"ק ואביא פה מעשה נוראה מענין טבילת צ"ק הנכתב בס' נפלאות ה"ט"ש וז"ל, בימי הגדוק הקדוש עמיר ונעלם ר"ר דוד לעליווער זללה"ה, הי' גאון אחד הריף הצד"ק פיעטקוב, והנה צעת בהתדילו החסידים להשתדל לחמם את המקוה בעיר הכ"ל, אשר לש"ד הגאונים היומם דים הי' זה היפוך הדין לכמה פוסקים האחרים טבילה בחמין מקוה גזירת מרחלאות כנודע, ונתן הגאון הכ"ל עוד פקידה ונו להבלין, שיזהר ויזכר לבל להחם המקוה בצוקר כנוון החסידים, והידע עוד טעם כי הלא כל עיקר תיקון עורא לטבילה לצ"ק כדי שלא יהי' ת"ח מזויין אגל נסתהין כתרנגולים, א"כ כ"ו אם יחי' מקוה מים קרים אבל אם יחי' עוד מים חמין הי' חוזר הנשם לתחלתו בלא יחי' מזויין כי הלא תמיד מקוה חמין לפסיכה עכ"ד וכן נעשה שביעלי מקוה חמה בעיר הכ"ל, וכאשר שמע הרבי ר' דוד מלעליב דבר זה, חרה אפו על הגאון היי, ועשה כחמתה להסתחם צדידים לעובר אורח וצא לפיעטקוב צעת שיטב הרס"ג הכ"ל ביביצתו עה תלמידים, ויש עמסה ג"כ ושמע אל השיעור, ולעת מלוא קם הרר"ד וסאל, ילמדנו רבינו פשט קטן בדברי גמרא אשר קשה לי להבין עוב מאלד, ענה הרב, איזו גמי קשה לך, השיב הרר"ד כאן צברכות שעורא תיקן טבילה לצ"ק כדי שלא יהי' מזויין כתרנגולים וקשה לי מאד ל"ל לעורא לסקן טבילות חדי"ת, כאלה הו"ל לעורא להניג דין במכה שת"ח יראו ויזהרו שלא יהי' מזויין כתרנגולים, ומסתמא ישמעו הת"ה לעורא שלא יהי' מזויין, וא"ת שלא יוכלו לעבור את עמם דבר-הוא, א"כ לא מהני לן כלל עורא שתיקון טבילה "וא"ם לא יוכלו לעזיר עלמם עדיין יהי' מזויין אף שריכין טבילה,

הטבילה, הרב שמע באלה כזאת, התחיל להסוב לתרץ, אבל לא עלתה בידו, ונתפלג על האורה שיבאל דבר פלא כזה, להבין הפשט במקום אשר בפוסקים אין שאל ואין פותר, וכאשר ראה הרר"ד כי מאד עומד הרב במלור ובמוק נגד כל בני השיבה אמר אם ירשנו רבינו לתרץ אוכל לתרץ את קייבות, הרב ניחם-וגבה והשיב אדרבה אם כבידו יודע הירוך ישמילנו אדוני השיב הרר"ד לדעתי הפשט כן הוא, דעורא תיקן טבילה לבעל קרי, ויש לטבילה במקוה עברה כח גדול כזה אשר ע"י קדישת המקוה יבוא אל האיש הטובל קדושה פנימית כזאת, אשר בזויל לא יהי' מזויין אגל נסתהין כתרנגולים ובלא המקוה באתה אין יכולין לעבור כח רק ע"י המקוה ראה עו א תיקון, כי תהי' פעולה גדולה כזאת בלא יהי' מזויין, וכיון שמקוה יב' לה כח כזה למה זה פקד אדוני לבל להחם מקוה חמה, מחמת בחוזר הנשם למקומו בלא אדרבה ע"י המקוה יתקדשו ויטהרו, שלא יהי' מזויין לכן הוב מהר ת"אי לגיית להחם מקוה חמה, וכשהימו צרת לנפשו ולא רנה לדבר יותר ונעלם מן העיר, והרב גבהל מאד גיזיה לחפש את האורח ובקשו ולא מצאו, ופרסם

לעיר ביחד הי' שם על לינת לילה, ובבוקר כשנסעו משם הי' הרה"ק ר' ירחמיאל הנ"ל נסע בהפחזה עד שהרה"ק מראדאשיץ לא הי' יכול לנסוע אחרי' בשום אופן והי' לו הקפדה על זה וכן הוה שנפל לו בדרך שני סוסים של הרה"ק ר' ירחמיאל זצ"ל ומיד הרגיש הרב הנ"ל ואמר שיש לו הקפדה להרה"ק סבא קדישא מראדאשיץ והמתין שם עד בואו ונסעו משם לטאמאשוב ובאו לשם ביום ג' והתנאים לא הי' מחמת איזה דברים ומלשינות עד שלא נתקיים השידוך, ובטאמאשוב הי' להם כ"א אכסניא מיוחדת וכשנתודע הדבר להחסידיים דקאצק אשר הי' אז מחלוקה גדולה כידוע, לעת הערב באו החסידיים הנ"ל להרה"ק ר' ירחמיאל ושברו לו החלונות ותתכו לו את הבאעד וזרקו לו אבנים דרך החלונות עד שהי' נוגע לסכנ"ם, וכשנתודע הדבר להרה"ק מראדאשיץ זי"ע ציוה להגבאים שלו לסגור את השער וגם הדלת והלעדנינס מזה הבית ואמר שבאם יבא אחד מבני העיר שירצה לכנוס אליו לא יניחו לו בשום אופן יהי' מי שיהי' ואפי' אם ירצו ליתן להם כל כסף וזהב שבעולם לא יניחו לו בשום אופן. ויהי' בלילה פתאום נתעלף אחד מחשובי העיר עד שלא יכלו להעיר אותו בשום אופן ומיד באו כולם בצעקה גדולה ובבכי' אל הבית אשר עמד שם הראדאשיצער וציוה שלא יניחו לכנוס לשום אדם עד שהוא יצוה והמה בוכים שם מבחוץ עד שעלה הצעקה עד לב השמים, והרה"ק מראדאשיץ, עשן לעצמו הלילקע והלך אחת הנה ואחת הנה, ועשה תנועות עד שנפל פחד גדול על האנשים שהי' עמו שם, וסיפר לאנשים שהי' עמו זו המעשה שפ"א הי' בעיר אחת מלמד תינוקות והי' עני עד מאד ופ"א לא הי' לו גם מלומדות עד שהי' בדחקות גדול לי"ע והאיש ההוא הי' הצנע לכת והי' צדיק גדול ודרכו של עיר הי' להזכיר אצ"ו אם הי' שם איזה חולה ומזה הי' לו פרנסה, בעת ההוא לימים הי' לו עת מצויק עד שכלה לו כל הקיצין והי' מחוסר לחם ר"ע ואשתו ובניו הי' צועקים ללחם ואין והלך הוא והתבודד א"ע ובכה להשי' מקירות לבו ואמר רבש"ע מה הפסדת אם הי' איזה חולה שיתרפא במהרה ויתן לי דבר מה למען להחיות את נפשי והוא יהי' לו תרופה מיד כי אין כונתי ליהורא ח"ו ואני בסכנה גדולה והחיות שלי תלוי בחוט השערה רבש"ע חוס וחמול עלי ועל נפשות ביתי שחיהם אינם חיים, וכשסיים תפלתו עזר לו השי' והי' רצים אליו כל בני העיר, זה בא שאשתו מקשה לילד ר"ע ונתן לו סך מסוים וזה בא שבנו נתעלף ר"ל וזה בא שדיבק לביתו רו"ר ר"ע, ולזה נתעלם בת ר"ל עד שאותו העני הי' לו כל צרכו ולכלם הי' תרופה למכתם, וכשסיים הרה"ק מראדאשיץ זה המעשה תוך כ"ד

ופרסם את הפשט לפני כל העיר כי יקר היא, ומעתה יש לנו הקדמה יקרה כי טבילת מקוה מסתרת עוד את קדושת היוזג להבא ממילא מלוה לעשות מקוה חמה כדי להרגיל טבילת סהרה עכ"ל, וכן מלינו בהרבה נדיקים זי"ע שהנהיגו בעירם לחמם המקוה כ"פ בשבוע שיוכל כל איש לטבול בה גם בימי הקיץ, וכן הי' דרכו של אדמו"ר הרה"ק ר' אליעזר דוד זצ"ל מראדאשיץ לעסוק במקוהות תמיד ובימי חורפו תבר גזיו דצדל' וטבל, ולעת זקנתו שחלש הי' מחממין את המקוה שלו בכל ימי החול וכו' לכל הצד"ח אללו טילכו מקוה למקוה ולא רלס לקחת שלום מקוה כידוע, ולא פחת בכל יום מצ' פעמים קודם תפלת השחר ע. קודם תפלת הערב והרבה פעמים הזכיר בתורותיו גדול מחילת סהרה סג"ך כל ישראל לומר ע"ה, ופ"א שמעתי ממנו רמז ל"ז בתורה וגם מדברי הגמ' בסנהדרין דאמרי' שם נקוי הדעת שצירושלים לא הי' נכנסין להעוה אלא א"כ הי' יודעין מי מיטב עמה, אמר הוא ז"ל הפי' עס מי שזוהרין בטבילה, ויהי' נקוי הדעת אנשים כשרין אז ירין בצפרה וטבילה כמי דאמרי' בשבת, ויהי' אמונת עתך וכו' אמונת זו זרעים וכו' דעת זו סהרות לא הי' נכנסין בצפרה אלא עס מי שזוהרין מטבילה כמותן, וזה מרומז בכתוב את זה תאכלו, פי' עס זה מותרין אהם לאכל, מכל אשר צמים פי' עס מי שזוהר בצפרה וטבילה, עכלה"ק

באו אנשים ונשים וטף וגעו כולם בכ"ג גדולה שלזה יש חולי ולזה יש חולה בתוך ביתו ר"ל ולזה מקשה לילד ר"ל ותעל הצעקה השמימה והוא לא ציוה לכנוס לשום אדם עד שהוא יצוה, ולאחר איזה שעות באו כולם עוד הפעם אל החלונות והי' צועקים גיוואלד בקול רם עד שרצו לשבור הדלת, וציוה לכנוס אותם ונתן לכאו"א איזה דבר לזה ציקר ולזה בארשטיין ולזה איזה טיף יין עד שבבוקר חזרו כולם לאיתנם כבראשונה והי' שם קידוש השם עד מאד, כי ראו כולם בעינים פקוחות את גודל הנסים ונפלאות שנעשו עמהם, ובאותו היום קודם התפלה באו אצלו כל החסידים דקאצק ובראשם האבר"ק טאמאשוב אשר הי' ג"כ מבת החסידים הנ"ל והי' מבקשים ממנו בבקשה גדולה למען להיות שם ש"ק אצלם והי' רוצים ליתן לו סך ה' מאות זהובים מכיסם והשיב להם דברי קשות היאך העזתם לעשות נבלה כזאת לבייש בכל מיני ביוש את כבוד ידידי הרב ר' ירחמיאל הנ"ל אשר הוא צדיק וקדוש וגם הוא בן היהודי הקדוש וצללה"ה, אבקש את הרב אבר"ק טאמאשוב שלא לו נאמרו הדברים הללו ואמר לו ידעתי בטוב כי כבודו לא ידע מזה אך אל החברותא אמר להם בכעס דברי תוכחות, וכולם שתקו בשתיקה, אך הרב מטאמאשוב הצדיק את החברותא לפניו ואמר לו שהחברותא לא ידעו מזה אך איזה אנשים עזי פנים עשו כזאת, ולא רצה ליקח את החמשה מאות זהובים אך בשבת הזה הי' שם ועשו לו כל העיר וגם החסידים הנ"ל כבוד גדול כמאות לאיש כמוהו ומעת ההוא נתפרסם שם הרה"ק מראדאשיץ לאיש אלקים נורא לאיש מופת ובחזרתו משם הי' כל עיירות מתכנסים לקבל פני השכינה והי' יראים ממנו עד מאד זי"ע ועכ"י אמר:

מדריגותיו הנוראים.

שמעתי מש"ב אדמו"ר הגאון צ"ח מרן ר' חיים אשר שליט"א מראדאשיץ איך שהסבא קדישא מראדאשיץ בימי חורפו בעת שהי' דר בחמעליניק וסבל אז דחקות גדול ר"ל, כידוע, ומחמת שהליכתו בקודש הי' בהצנע ע"כ לא הכירו אותו אנשי מקומו לאיש קדוש רק החזיקוהו לאיש פשוט ובטלן, ובכל יום הי' ררכו להשכים ולהתהלך מחו"ל אל הנהר לטבול שמה, פ"א בעת הליכתו לטבול כדרכו פגע בדרך ערל קטן אין בו דעת להבחין, ובידו כלי עם דגרי זהב והיקש עם הכלי ונגש אליו הערל, ואמר לו בזה"ל יהודי תקנה זאת ושאלו הסבא קדישא כמה אתה רוצה בעד זה, והשיב לו הקטן בעד י' גדולים אמכור לך והשווה עמו על ה' גדולים אשר הי' אז כל רכשו וקנה המציאה הלז ושמה עם הקני' הזאת אשר הי' יכול להתעשר או מזה עד דורי דורות, אבל בתוך כך התיישב בדעתו ואמר אל עצמו **בעריל בעריל** הבעל דבר השיגור מעתה אינך צריך להתפלל וללמוד עוד, רק תהי' טרוד בכספך, וחשב זמן מה, מה לעשות עם הדגרי זהב הנ"ל. ולבו ובטחוננו החזק בהשי"ת מצעו מלקיימן אצלו, ורצה ג"כ שלא יזכה ערל אחר בהכסף וגם שלא ירגיש שום איש ממנו איך שכבר קנה והתחרט בו, ע"כ קרא את הערפ הנ"ל אליו וא"ל שהוא צריך לה' גדולים הנ"ל ויעץ לו שילך ליהודי א' שדר בשוק פלוגי והוא יקנה אותה בבירור, והלך הערל הנ"ל אל היהודי הלז אשר הי' עני מדוכא ר"ל וקנה המציאה הלז ונתעשר מזה הוא ובניו וכמה דורות עד היום המה עשירים מדגרי זהב הנ"ל:

ועתה הקורא דע וראה האיך גדלה הנסיון אצלו בעת הזאת שהי' יכול להתעשר מזה בניקל ובהיתר גמור בלי שום חשש, ועכ"ז מיראה שלא יזיק לו הכסף לעבודת השי"ת משך ידיו מזה, מי יתן שנזכה לקצה המדריגה הלז):
 דרכו

דרבו בקודש של מרן הסבא קדישא מראדישיץ זי"ע, טרם התגלותו לכתת רגליו הקדושים אל צדיקי הדור זי"ע שהי' דבוק בהם ולבלות רוב משך השנה אצלם לקיים בכל מאודו ונפשו הכ' ובו תדבק, ומעט הי' שבתו בביתו, פ"א בעת הליכתו לקבל פני רבו הקדוש מלובלין זי"ע, אפס כספו המעט שלקח עמו, בדרך, וגם צדה לא הי' לו, ועברו כמה ימים שלא טעם שום דבר מאכל, כי זרכו בקודש שלא להתנצל ולהגיד לשום איש ממצבו רק הי' מקבל באהבה, אפי' בדבר שהי' נוגע לסכנת נפשות ממש ר"פ, מגודל אמונתו ובטחונו בהש"י שהכל הוא בהשגחה פרטיות כידוע, ויהי באמצע הדרך בעת שגדלה עליו חולשת הלב מאר, מצא אזור עור ובו כיס עם מעות הרבה, עת מצאו הי' נבוך ברעיונותיו ולא ידע מה לעשות עם המציאה הזו, כי הי' יכול לפטור הלחץ זו הדחק מביתו כרגע, וחשב זמן מה אם לקחת הכסף אם לא, עד שגמר בדעתו ליקח מהכסף הנ"ל רק כדי מזון סעודה אחת להחיות נפשו אשר הי' תלוי' אז בחוט השערה ולא יותר, והכיס עם המעות הנשאר השליך תיכף בחזרה, כי ירא הי' לקחת הכסף שלא ירים לבבו מזה כמאמר הכ' ורם לבבך ושכחת ותלה בטחונו החזק בהש"י שלא יעזבוהו הלאה, (עיין בתד"א זוטא פרק ה').

אדמו"ר התפארת שלמה זצ"ל מראדאמסק שאל פ"א את רבינו הסבא קדישא הר"ר ישכר בער מראדאשיץ זי"ע למה לכם המופתים שאתם מראין להמון העם יותר טוב הי' לו למד רבינו דרך בחסידות לאברכים שצמאים לדבר ד' ולטהר נשמות ישראל, והשיב לו מרן הסבא קדישא מראדאשיץ כי הוא נשלח לעוה"ז לפרסם אלקותו ית"ש בעולם, והרה"ק ר' הירש מרימענוב זצ"ל אמר שאין צדיק רשאי ללמד לאברך דרך חסידות מקודם שיודע היטב מה הי' בהאברך הזה עד ימי זקנותו ואם תלמודו וידאתו יתקיימו בידו עכ"ל, (מובא בס' עטרת שלמה)

הסבא קדישא מראדישיץ זי"ע בעת שהי' בלובלין אצל הרבי זצ"פ, והרבי אמר לו בזה"ל "בעריל" א) קים וועלין מיר דיך בענטשין, אמר אחד קדוש מאנשי בית הרבי זצ"ל ב) הלא יוכל להשיג מזה גדלות ח"ו, והשיב הרבי מלובלין וצללה"ה אפילו מיר וועלין עהם צי בייגען אללע זיבען הימלען ג"כ לא יתגאה ח"ו מזה וזאת הברכה אשר ברך אותו, הש"י יזמין לך יודען וואס זיין זאללין דיך אפרייסיין פין תורה ותפלה (פין ערינסקייט) והסבא קדישא מראדישיץ וצללה"ה אמר שהי' לו זמן רב צער מזו הברכה, והי' מסיים בזה"ל נא וויא וואלט איך היינט אויס גיזעהן בלא ברכה הנ"ל ג) (ויקהל שלמה):

א) התלמידים שחצבן ביותר קרא בלא ר' כידוע, וכ"כ צם' דבש הסדס דף ד' פ"א כה"ח אגלי כבוד אדמו"ר מה"ר ש מעירסלוב צק' לאנשהיט על הי"ט של הליקו מהר"ן מ-אשפיץ זללה"ה, והי' סס על הסעודה אשר הכינויתו בעוה"י כמה וכמה לדיקוס ובלאמעט הסעודה בל לבס ג"כ הרה"ק אדמו"ר מהר"ח מסאנדז זללה"ה ותיכף כשפתח הדלת וראה אותו כבוד אדמו"ר מהר"ש זללה"ה כי אז הי' עוד ג"כ אור עיניו הצבר אמו מעט, תכף עמד מכסאו והסס כף אל כף בשמחה גדולה, ואמר לו צרוך הבא "חיים" לעב בלא ר', ותיכף לקח אותו בידו הקדושה וישב אותו אללו, וכך אמר לו פעם בנית "חיים" לעב אל ירע צעיניך באני קורא אותך בלא ר', כי הדוני מו"ר מלובלין זללה"ה לא הי' קורא עס ר' לכל מי שאהב אותו, ואני לא זכיתי למדרגה זו, רק בשבת קודש יש לי בעוה"י מדרגה זו, אשר לכל מי שאני אוהב אותו אני קורא אותו בלא ר', ובעוה"י היום הסגתי בחי' שבת קודש, והעד ע"ז כלשר התפללתי תפילת שחרית צביהמ"ד דכה לפני העמוד אזי אמרתי בנינון ובשמחה צצרכת יוכר אור אל צירך גדול דעה וכו' כמו שבת קודש, ע"כ הי' לשונו הקדוש זי"ע

ב) שמעתי אומרים שהוא הי' הרה"ק ר' יוסף מטארטשין זל"ל בן הרה"ק מלובלין זל"ל ג) ועיין במאור ושמש צפ' ויהי מקץ שנים ימים וכו' וז"ל ששהי"ת הוכייע רוח קדש על לדיקו

פ"א הראה היהודי הקדוש זצ"ל, לתלמידיו להסבא קדישא זי"ע, (וזה הי' טרם התגלותו) בעת שאמר אז „תהלים” ודרכו הי' לומר בהתלהבות עצום (בחדר חקודם לחדרו), ואמר אליהם הביטו, וראו, התהלים שלו גדול וחשוב לפני הקב"ה כמו התורה של כלנו, והי' אז שם הרה"צ ר' שמשון מזוואלין זצ"ל, וסיפר הרה"צ ר' שמשון הנ"ל הדברים לפני הסבא קדישא מראדישיץ זי"ע איך שרבו היהודי הק' הפליג מאד בשבח אמירת התהלים שלו, ופנה הסבא קדישא ממנו, לאח"ז בעת שהנהיל הסבא קדישא זצלה"ה עדה קדשו בראדישיץ אירע שהרה"ק ר' שמשון מזוואלין זצ"ל הי' אצלו בראדישיץ, ולא הניחו הסבא קדישא לכנוס אליו זמן מה, לאח"ז בעת בואו פנימה, אמר אליו הסבא קדישא זי"ע, הטעם שלא הניחו לכנוס אליו, כי בעת היותו עמו אצל רבו היהודי הק' זצ"ל, וסיפר אז לפניו, הדברים שאמר עליו רבו זצ"ל, הוכרחתי לעבוד עמי עבודה קשה זמן רב שלא אהפעל כלל חליצה, מהדברים האלו, שלא אבא לידי התנשאות ח"ו (שמעתי מאיש נאמן):

שמעתי יהודי אדמו"ר הרה"צ כו' מרן ר' בנימין שליט"א מראדישיץ ששמע מזקיניו אדמו"ר הרה"ק כו' מרן ר' הלל מראדישיץ זצ"ל, פ"א פתח מרן הסבא קדישא מראדאשיץ זי"ע את פי קדשו לתלמידיו הקדושים ושאל מהם שיאמרו לו מהוהו איש איש כפי חלקו שהוא מבין ומשיג את דרכי רבו, ויען הראשון ויאמר שהוא צדיק הדור ושאלו הסבא קדישא בתמהון ויותר לא? ושאל תיכף להשני ואמר לו שהוא גאון וצדיק אמתי ושאלו כנ"ל ושאל השלישי וענה לו שהוא קדוש עליון ושאלו בתמהון כנ"ל וכן שאל לרביעי וחמישי וכל אחד הפליג בשבחיו יותר מחבירו ככלותם לחוות דעתם בהשגת רבם הקדוש ושבו, ענה הסבא קדישא זי"ע ואמר להם, חאמינו לי אחים יקרים, אם לא הייתי עדיין במדריגה יותר גבוה ולא הי' בי יותר רק כפי השערת והשגת דעתכם הייתי קורע את עצמי כדג והי' טוב לי יותר שלא נבראתי עכלה"ק א):

לדיק הדור בצביל התגלות אלקותו להתחזק האמונה גם כונת הליק הוא בצביל דבר זה ולא לכבוד עלמנו הוא דורס לבני אדם רק לקרב לבב להשי"ת להסתיר האמונה והבטחון בלגם כי אין לנו של הליק הוא להיות מפורסם כי זאת הוא יטול להנדיק מתורה ותפלה מחזק ערדות בני אדם המטרידות אותם כי יותר טוב לדיק בהנעם לכת אך הכינה של הצורא ב"ה הוא בהתפארותו להנדיק התגלות אלקותו להתחזק האמונה והבטחון אל"י ית"ם כנ"ל, ובלש"ק וכן רחמי האב אב אב, וז"ל שמעתי מפה קדוש הרב מראדז"ל איך שרצן של ישראל הרב המגיד מיגעועריש ז"וק"ל, הלשער על מה שנעשה מפורסם, וגילו לו מן השמים שפ"א כסע בחו"מ בדרך שלל הי' לריך והקב"ה מדקדק עם הליקיהם כחוט השערה והשבו לו זה כחצוה את המועדות ולכן נעשה שנעשה מפורסם, (הרי אני רואה שלהנדיק לא ניהא לא לביית מפורסם) א) ובענין התפארות הליקיהם עיין בס' „עבודת ישראל” פ' וישלח וז"ל צפ' ויאמר לו אלקים שמך יעקב וגו', י"ל שמרנו על הליק העובד הי' של"ל בחי' עקב ועגוה ולדעת כי הוא אין ואפס אמנם לפעמים לריך הליק להתחזק ולעמוד על עמוד רחמי המלכים והסריס יר"ה לבשל גזירות רעות מעל אח"כ ובלש"ק פי המקטריגים וכמ"ס רשב"י בס' הושר, בר יוחאי בעלמא וכמו שמענו בדרך זה מוזרנו היסוד הליק מ"א זנ"ל, ולא שהתנשאו רוחם בזה ב"ה ות רק הי' מרוומים ומנשאים א"ע להמתיק הדינים ולעמוד כה"ס נגד וזו"ה הגם שס"ך יעקב כנ"ל מ"מ לא יקרא שמך יעקב כלומר לא לעולם כ"א לפעמים ישראל יי' שמך ותנשא בדרך כי שרית עם אלקים ואנשים ותוכל, עכלה"ק, וכן אגרא דפרקת וז"ל לפעמים יש עבודה בהתפארות אגל הליק ומוכרת הליק להתפאר א"ע בתורתו ועבודתו ומדריגתו, והסימן א"ס היא עבודה או מלך יוהרא ח"ו היא כשהאנשים עוים אמתים שומעים את ההתנשאות ושומים אוי כיון היא שהתנשאות הוא מלך העבודה שמאיר בנשמתו מדת התכארת ותפארתו הוא תכארת הש"י כי זאת יש בהתפארות אוי יוהרא או הענוה לא הי' יכולים לסבול וסיטע הי' חרה להם וז"ל דוד ב"ה תהלל נפשי ר"ל בעת אשר נפשי תהלל ומפארת א"ע בעבודתה ומעלתה הוא ב"ה סיני להמיר מדת

אם אמרתי אספרה כמו ממדריונותיו הנוראים תקצר היריעה מהכיל כי כבר נודע ע"פ תבל ממדריונותיו הנוראים שאירע הרבה פעמים שהי' לו עתים שלא הניח לכנוס אצלו שום איש יהי' מי שיהי' וישב בחדרו סגור ומסוגר כמה ימים עד שפתח חדרו, ונתן לאיש ואיש ברכתו ורוב פעמים אירע כזה על כ"צ שלא תבא בעת שנגזר איזה גזירה ורצה לבטלה, ולא הכניס אליו שום איש עד שביטל הגזירה :

שמעתי מאנשים נאמנים פ"א כשהי' כל החכרייא לפני הרבי מלובלין זי"ע הי' מראה הרבי מלובלין על מרן הסבא קדישא מראדישיץ הראיתם הזה האנך שהוא מלא יצר הרע מכף רגלו ועד קדקדו, ובהתמהו החברי' הקדושה על הדברים כאלו גמר דבריו הקדושים אבל אינו שומע לו אפי' כחוט השערה :

שמעתי ממגידי אמת שהסבא קדישא מראדאשיץ אמר פ"א לתלמידיו הקדושים בזה"ל אם הייתי יודע שנמצא בי עוד אבר שלא נתעבד עדיין כ"צ צרכה אזי חתכתי את האבר הזאת, ומשרש אחריו :

עוד שמעתי מהם שהי' מרגלא בפומי' דהסבא קדישא, לומר שבעת שהגיע להם' כל עצמותי תאמרנה ד' מי כמוך הי' כל עצמותיו ואיבריו ממש צועקים התיבה הזאת :

שמעתי מאיש נאמן, שפ"א בא מרן הסבא קדישא מראדישיץ אל רבו הרה"ק מלובלין זי"ע בימי חורפו שהי' אז בדחקות גדול כ"כ עד שלא הי' לו על ככר לחם ר"ל, בעת לוקחו פ"ש מאת רבו הקדוש מלובלין, ונתן פתקא עבורו לא הזכיר בתוכו כלום מענין פרנסה, שאל לו הרה"ק מלובלין זי"ע, מה נשמע אצלך

מדת ת"ת ע"כ ישמעו ענוה וישמחו משא"כ באלם היתם כוונתי לפאר את נפשי בלבד ח"ו אזי לא הי' הענוים שמחים בשומעם, זה אמר כבוד ארמו"ר הרב מהרמ"מ זנוקל"ה, עכלה ק כתב בס' צבות ישראל בשם הרה"ק ר' זושא מהלניפאלני זל"ל ע"פ שפתי סגן ישמרו דעת תורה יבקשו מפי' כי מלאך ה' לבאות הוא, ודחול' אל דומה עליך הרב כמלאך ה' נבואות יבקשו מפיחו ואל' אל יבקשו, והקשה הוא ז'ל בשלמא אל היינו מכירים המלאך יתח' שנותן צו סימן אל' עכשו שאין לנו מכירים היאך גוי'ן צו סימן, ופי' הי' כך אל הרב דומה בדעתך למלאך כמו שאיך מכיר את המלאך כך איך מכיר את הרב, ואין ציכלתך להגיע לשכלו, תורה יבקשו מפי' תוכל ללמד ממו, ואל' שדמיה בדעתך שהוכל להגיע לשכלו ומדריגתך אל יבקשו, עכ"ל

ימינו בכמה לדיקים קדושי ארץ שהתבחו א"ע לפעמים ואמרו על עולם דברים נוראים כמו שאמרו על הרה"ק המפורסם מרן ר' ישראל מריוון זכ"ל שלפעמים התבחה א"ע ולפעמים השפיל א"ע, כמו שכתוב בס' „עיני קדישין" משמו באמר בזה"ל יש אנשים שבאליהם עלי כמה אני גיטער יוד והאמת שאין אני גיטער יוד ואני בענמי אין כי יודע אני ערכי רק האמת אני רולס ומי שדובר עלי באלו מדב' בסקב"ה, ער וועט פערשווארטע ווערין בעוה"ז ובעוה"ב ואין אני אומר להתפאר ח"ו תלמידי לי שאני חלק הכפש מישראל ואם כואב ח"ו לאחד מישראל בקנה העולם מרגיש אני תיכף עכ"ל, וצ"ל כ"י צעת שהה"ק מריוון הי' ביאם קצלו אותו בכבוד גדול כיאות לאיש כמוהו ומרבים העם להביא איש איש תרומת כסף ובכסעו מיאם ישב אלו במרכבתו איש נכבד ולמזן גדול יצני עלי' של עיר יאם ושמו ר' מיכל דיין ללוחו בכבוד ויאמר למרן הה"ל אחזבו כי רבינו קובץ ביאם סכום הגון ויען מרן היעלה לדעתכם כמה השגתי ביאם ויאמר הר' מיכל הנ"ל אדמה בערך חמשה מאות ארומים השיג רבינו ביאם ויאמר מרן הקדוש הגם הסך ה' נחשב למזון אללכם הלא כל המזון שנמנה בעולם לי הוא, והתחיל לספר מעשה שהי' צבעטליר וכו' עיין שם באריכות, וסיים לאחר הסיפור הלא אנכי מהילדים אשר אין בהם כל מוס וכל ה"ן יהמזון שבעולם שייך לי עכ"ל, וכתב עוד שם וז"ל הרה"ק מריוון זכ"ל אמר על ענמו שהוא שגל מן השפלים ואין וכו', והח"כ אמר בזה"ל כל התורה ככללת בס' בראשית, וס' בראשית ככלל בס' ראשון בראשית ברא וכו' וכל הס' ככלל בתי' בראשית והתי' הנ"ל ככלל בתי' של בראשית והאית' צ' ככללת בהקודה הפנימית של הס', ואני הוא הנקודה כי הדיק הוא הנקודה של התורה עכ"ל.

בענין פרנסה? והשיב לו הסבא קדישא זי"ע, בזה"ל "רבי" לא בשביל זה באתי: **שמעתי** בשם הרה"ק אדמו"ר ר' שרגא יאיר מביאלעביזג זצ"ל. שאמר בזה"ל מעיד אני על רבינו הסבא קדישא מראדישיץ ויודע אני בבירור שהי' ביכלתו להחיות מתים:

לאחר פטירת מרן הסבא קדישא מראדאשיץ זי"ע נסעו איזה אנשים מחסידי ראדאשיץ אל הרה"ק המפורסם ר' נתן דוד משידלאווצע זצ"ל, על שבת קודש ובהיותם שמה הרהרו בלבם הלא טוב הי' לנו להיות מקודם אצל הרה"ק ר' יעקב מאפטא זצ"ל, על שבת אחד ולראות התנהגותו הקדושה, כי הוא הכיר עוד את רבינו הקדוש מלובלין זי"ע. וכאשר הדהרו זאת בלבם מיד הרגיש זאת הרה"ק משידלאווצא הנ"ל, ברוח קדשו, ואמר אליהם, הגם שלא הכרנו את מרן הרה"ק מלובלין זי"ע, אבל הכרנו את הסבא קדישא מראדאשיץ זי"ע שהוא הי' מעין לובלין, ומי שהכיר אותו כאילו הכיר ממש את הרה"ק החוזה מלובלין זי"ע:

משיחותיו הקדושים.

שמעתי מש"ב האברך החסיד מו"ה הלל ג"י ששמע מדו"ו אדמו"ר הרה"ק ר' אליעזר שליט"א מראדישיץ שאמר בשם זקינו הסבא קדישא מרן ר' ישכר בער זצ"ל מראדישיץ, שפ"א שאל איש אחד ממקורביו ששימש אותו תמיד, איזה סגולה על פרנסה והשיב לו מרן הסבא קדישא זי"ע שזה הסגולה מרומז בתורה ועבדתם את ה' אלקיכם וברך את לחמך, וכו' ועבדתם את ה"א, זו תפלה וכתוב בל' רבים היינו תפלה בצבור ועי"ז וברך את לחמך וכו' היא בפרנסה, וגם פרואה כדכתיב והסירותי מחלה מקרבך א):

א) וצ"ל דגל ממנה אפריס וז"ל ועבדתם את ה"א וברך את לחמך ואת מימך והסירותי מחלה מקרבך וז"ל בזה ע"ד דליתא צ"ל חסידים הראבונות הי' שוהים שעה אחת וכו' פריך א"כ תורתך וכו' וזה י"ל שירומז צ"ל ועבדתם את ה' אלקיכם היא בענין התפלה כמו הסידות הראשונות, ואת תורתך היאך מכתירת וכו' לזה אמר וברך את לחמך ואת מימך היינו לרס הוא רמז הפרנסה למוט הוא ריזו התורה, והיינו כתי' הגנו' שמיולא התורה משתמרת ומלאכתן מתברכת וכו' עיי"ש א"י ועבדתם את ה"א וברך את לחמך ואת מימך והסירותי מחלה מקרבך ולבאר השכיני לשון צפסוק אלל עבודה אמר לשון רבים ועבדתם וכו' ואח"כ מסיים בלשון יחיד את לחמך וכו' וז"ל כי זה צרכה כפולה אחיות כי עבודה יותר שוב צרכים צין ציטמיות צין צרומיות כמו שאזירת על מאמרם ז"ל קירוב כדקיס נאה להס וגאה לעולם כי כדקיס דומן לפני השפיכה כנר לפני האבוקה וז"ל אמרו אחד הלומד שכינה עומדת כנגדו ודרך הנר כשבה אביקה נגדי אזי מכצין הנר מפני האור האבוקה נמ"א כשחמד ליווד ושכינה שריח שם כ"ל והוא דומה כנר לפני האבוקה נגד השכינה בזו"ל נריכה השכינה כזיכול ללמנש עלמה ולהתלבב דרך אבוקה קטנה באופן בלא יכבה הנר וזהו כשלווד או מתכלל צימדיית לאבוקי כצרכים העובדים את ה' והסלומדים האבוקה מת דלות ומתפשטות אור השכינה יותר נגד היולאין נגדה צפורה ובעבודה וזהו קירוב כדקיס נאה להס וגאה לעולם והיינו שממשיכין אור השכינה כזיכול עליהם ועל כל העולם כלו וכן הוא להיפוך פיזור לרשעים נאה להס וגאה לעולם כי כמו שהוא צלור כן הוא צחושך כ"ל וזהו גבצתם את ה' אלקיכם לשון רבים היינו שמיכו לעבוד ה' צרכים ציר ויתרבה אור השכינה נגד אורות הנשמות העובדים ולכן כתוב בל' רבים כזו צרכה גדולה וברך את לחמך וכו' לשון יחיד כי שם המכוון כפסומו שכל אחד ואחד יתברך בפני עצמו ולא יתברך לזולתי וק"ל עכ"ל וצ"ל בית אהרן לרה"ק מקארלין ז"ל. וז"ל והעיקר שיתפלל בצבור הן אל כציר לא ימאס וכו' ולא לדבר צעת התפלה וזה אלני צבור אשר תפלה בצבור יכול לעזור לאדם בכל דבר כמו נדיק הדור וכו'. וצ"ל נאור ושמש, וז"ל ועבדתם את ה' אלקיכם וברך את ה"א והסירותי מ"מ, יב לדקדק שהתהלל השפסוק בלשון רבים ועבדתם את ה"א וזמר אומר בל' יחיד וברך את לחמך וגו', ונראה צוה דהתורה הקדושה מלמדת איתנו היך לעבוד את הסי' וכן אמת צאיה צחי' שיהי' בלטה

בעת החתונה הגדולה באוסטילא הי' גם הסבא קדישא מראדישיץ זי"ע, והי' אז עוד רך בשנים ואמר בדחנות על החתונה הזאת, וטרם החילו לומר הברכות הכריז מקורם שמי שלא תיקן עוד חטאת נעורים שלו אל ירקד על החתונה הזאת בעת אמרו הברכות, לא נמצא שם אחד שלא בכה ברמעות שלישי ושלא הרהר בחשובה אז, וכלם בפה אחד העירו שמעולם לא הגיעו לידי תשובה מאהבה באופן כזה כמו אז, כי באמרו הברכות חשב חטאם של המון העם אשר הי' אז שמה, אשר עשו בחדרי חדרים מימי הולדם, ונפח בכולם רוח קדושה עד שהשיב את לבם לאביהן שבשמים באמרתיו המתוקים, לאח"כ הלך וניגש אל השלחן והי' מונה שבחן של הצדיקים אשר הי' מסובים שמה ובהגיע להרה"ק ר' יעקב זצ"ל בן הרה"ק הרבי ר' אלימלך מליזענסק זצ"ל, אמר עליו שהוא אין תוכו כבדו, באמרו זאת נתחוררו פניו מאד של הרה"ק ר' יעקב הנ"ל מהדיבורים האלו ומאד בכלם מזה, הסבא קדישא זי"ע, בראותו חולשת דעתו של הרה"ק ר' יעקב הנ"ל, ועד היכן הדברים מגיעין, אמר תיכף הפי' של הדיבורים הקדושים, שהרה"ק ר' יעקב זצ"ל הוא הצנע לכת גדול ומאד הסתיר הפיכתו בקודש עד שאין מראה לחוץ אפי' אחד מני ארץ מצרפתו וקדושתו הבויער ונחקק בלבו הטהור, א) ובדברים האלו השיב נפשו השוקקה, ומה שלא אמר מתחלה דברים כהווייתן, אמר הסבא קדישא מחמת שראה גודל הצנע לכתו בקודש, ומאד קנאו אותו שרפי מעלה בעבודתו, וחפשו למצא עילה לקטרג עליו, לכן השתיק אותן והמתיקן בדיבורים האלו ובחולשת דעתו :

שמעתי מדודי הרה"צ ר' בנימין שליט"א מפאביאניטץ, איך שפעם אחת בימי ילדותו בא לפני זקינו אדמו"ר הרה"ק מרן ר' הילף זצ"ל מראדישיץ ורצה לשאלו שיאמר לו דרך כלל בעבודת הש"י, ומיד הרגיש בזה הרה"ק זי"ע וטרם שאל אמר לו בזה הלשון שמעתי מזקני מרן הסבא קדישא מראדישיץ שפי"א שאל לרבו הרה"ק מלורלין זי"ע שיאמר לו דרך כללי בעבודת הש"י, והשיב לו זהו דבר שא"א לומר לחבירו באיזה דרך ילך, כי יש דרך לעבודת הש"י בתורה ויש בתפלה ויש

שארם עובד את הש"י אם כוונתו לבמים צודאי הוא מקובל לכני הכ"י אך עיקר עבודת ה' היא שיסתפק אדם על הנצור בכל עניני העבודה הן בתורה הן בתכלה ילא בד צדד כשחמול חרב אל הדמים חרב עם שוגייהם של ת"ח כעוסקים בד צדד רק נריך שיסתפק עם הנצור וזכרם בשעת התפלה נריך כ"א ליואר מחד מחד להתכלל עם הנצור יחד ואם מתפלל עם הנצור יחד יהי' מיבטח שפנינתו תהי' מוזמנת לו בכל יום צרייה וצרייה תהי' מנוי במעשה ידיו, וע"י תכלת לציר יכולין לצטל כל הנצרות קשות ורעות ר"ל וכו' וזהו ועצרתם את ה"א בתתפללו יחד עם הנצור וצרך א"ל וה"מ שיכרך את פרנסתך וכו' עיי"ש

א) כתב צ"ח, "דולאית צדדה" פ' נח על מחול' איזה הסיד המתחד עם קונו, שמקיים והלנע לכת עם אלהיך הן כבעבוד פניו בני אדם ומראש הסידותו בקושי גדול שימלט מפניו וז"ש המתחד עם קונו ר"ל שכל ההסידות שעושה הכל הוא צהננע רק עם קונו ית' וצ"ח המאור הגדול יתרו כתב יש נדיקים אשר מניע אליהם כמעשה הרשעים נייני שיש צ"ח שחולקים על הנדיקים יאומרים עליהם שעושי' לבעמים כמעשה הרשעים ואין תוכנן כצדן ובחמת הוא לטובת הנדיקים כי אם יש קצרוג למטה אין קצרוג למעלה כמ"ש צ"ח הרה"ק ר"ר צריך ממשעושו שלק על הרה"ק צעל קדושת לוי וכל חסיד צבא אגלו ואמר דבר זלוול עליו הי' מחכה אותו מחד וצעת פפירת הרה"ק מצב"ד הביא לו א' זיהמסתוכפית צנלו הצבורה הזאת צחשבו כי מהנה אותו צוה, ובשמעו זאת כי מת הקדושת לוי צכה צצכית גדילות וטוראות ולעק א' לזור כצבד מנהיגים וכו' והמבצר הכ"ל לא הוגי'א פנתו ר"ל, ואמר זיה שהלקתי עליי הי' מחמת אהבה, כי שרפי מעליה הי' מקנאין אותי לכן חפשו למנא עליה לקטרג עליו, נכן צחמעס שאני מקטרג עליו חשבו המלאכים שאין לריכין לכן לקטרג עליי כיוון שמקטרגין עליו מלמעשה צבל צחמת קצרוגי הי' מן הספה ולחוץ צלא לצ רק המלאכים אין יודעין החשבות עכ"ל

נפלאות משיחותיו הקדושים הסבא קדישא יא 21

באמירת תהלים ויש באכילה ויש בתענית ויש בגמילות חסדים וכיו"ב וכולם הם דרכים נכונים לעבודת הש"י, אך כל אחד צריך לראות לאיזה דרך לבו מושך, ובוה יעשה בכל כוחו, עכ"ל:

סיפר הרה"ק אדמו"ר ר' יעקב צבי זצ"ל מפאריסוב בשם רבו הסבא קדישא מראדישיץ כשהיו מתנצלין לפניו על מיצוע עבודת הש"י הי' משיב הכיר טובה על זה כי יש עדיין גרוע יותר:

שמעתי מדו"ז אדמו"ר הרה"ק ר' אליעזר זצ"ל מראדישיץ ששמע בשם מרן הסבא קדישא מראדישיץ זצ"ל, שאמר ע"ע פ"א קודם תפלתו בזה"ל כי אשא אל שמים ידי ואמתי חי אנכי לעולם, כי אשא אל שמים ידי היא הפלה בעת שאני נושא כפי לשמים שאני הולך להתפלל, ואמרת"י היינו כשאני אתפלל, חי אנכי, אני נותן בתפילתי חיות ונחת רוח ל"אנכי" להשנית, ותפילתי הוא ג"כ טובה, "לעולם" (כידוע שהקב"ה מתאוה לתפלתן של צדיקים וטובה הוא ג"כ לעולם שצדיקים מורידין השמעות לעוה"ז בתפלתן):

הסבא קדישא מראדישיץ זי"ע, בימי חורפו איזה שנים אחר הנשואין וחזתנו לא הי' ביכלתו להספיק לו פרנסתו מחמת שגם הוא בעצמו סבל דחקות ועוני ר"ל, חשיב בדעתו שיראה ללמד א"ע שחיטות כדי להפיק מזה פרנסתו, וקבע לעצמו שיעור יו"ד ה"ש ותבו"ש הלכות שתיטה, והיה בלמדו הסימן א' בהגיעו להדברים האלו, "דהשוחט ראשית צריך להיות דרכו מתוקנים ויראת ה' על פניו", התישב א"ע ופשפש במעשיו ואמר לעצמו א"כ אין העסק הזאת עבורי, וצריך אני לקבל ע"ע מקודם לתקן דרכי ולהיות ירא שמים, ופסק אז מללמד א"ע שחיטות וחזר לשיעוריו הקודמים ועבודתו הקדושה:

שמעתי מהרה"ח ר' יוסף קאפעלוש ג"י. סיפר הסבא קדישא מראדישיץ זי"ע, שבילדותו בעת שהי' אצל הרה"ק רשכבה"ג מרן הרבי ר' אלימלך מליזענסק זצ"ל, ועמד עם איזה חסידים מהתברייא קדישא שלו ומשיח עמהם לפני בית הרה"ק הנ"ל, ובתו"כ ראו אנשים גבוה קומה מאד שהלכו במהירות אל בית

(א) ועד"ז שמעתי בשם נכדו הוא זקניו אדמו"ר הרה"ק מרן ר' הילל זצ"ל מראדישיץ על הפ' בפ' יתרו והודעת להם את הדרך ולכו בה ואת המעשה אשר יעשו, והקב"ה הוא ז"ל מדוע ברישא לכל דרך לא כתיב "אשר" ואלו מעשה כתיב "אשר" יעשו, ותי"ץ ע"ש התרי"ג מנות ניתנה לכל אדם בשום קקטן כגדול תשמעון בלי שום חילוק, אבל דברים המצויים ליד עבודה הצורה ישנם דרכים שונים לא שיה לכל נפש, לכל נדיק יב לו דרך מיוחד בעבודת ה"י זה במורה זה בעבודה וזה בגמ"ח וכדומה, והי הדרך ילכו "בה" לשון יחיד, ואת המעשה אשר יעשו, הכל בשום כי הכל הולך אל מקום אחד ואלו ואלו דל"ח

כתב בס' "בית אהרן" וז"ל התחיל (הרה"ק ר' אהרן מקארליון) בדברי מוסר ואמר הגם מי שמקום חולצו ממקום קדוש ונבזה עכ"ז לריך יגיעה ולעמול בעצירה ואם לאי הינו כלום וסיפר המעשה מהעש"ט הק' נבג"מ שנראה לבנו אחר פטירתו ושלל אותו אך עובדן את הצורה ונמדה לו כשר גבוה תחת השמים ואלו עמק עמוק מאד ועמד על ראש ההר וזרק א"ע לתוך העמק ונתפרקו יצירי עד לפדורין ואח"כ הלך כך עובדן את הצורה וצ"ו אמרי אלימלך (ג"ד) וז"ל יובאר עפ"י ששמעתי מאחוז"ר ז"ל בשם אה"ז זכ"ל הס"מ מקהו"יך שאמר אני עומד לפני הסי"ת ויובן כמו נער משולח ואמר אחוז"ר ז"ל ע"ז כי כשארם בא לבח"ן ביטול ואין אז יכל לקבל יותר מבחי' כלים שלו, יובן הדבר ע"פ המבואר בס' קדושת לוי פ' תגש העולה מדבריו שם כי לכל נדיק יב בהי' עבודה צמדה מיוחדת צמדה אהבה או יראה וכדומה וכשהנדיקים מסתכלים לשרשם וכלו לבחי' אין אזי יכולים לעבוד בכל המדרגות ע"ש, ומה הכוונה שאמר אה"ז ז"ל שאתי עומד לפני ד' כמו נער משולח היינו שסוף הי' בה' לבחי'.

מִן הַה"ק מְלִיצֶנְסַק וְכַהֲנִיעַם אֵל פֶּתַח חֲדָרָו כִּפְפוּ קוֹמְתָם וְהִלְכוּ לְתוֹכָו, וְהִרְה"ק סָגַר הַדֶּלֶת וּפְנִיָהּ לֹא רָאִינוּ רַק אַחֲרֵיהֶם, וְהִכִּינוּ בַחוּץ עַד צֹאתָם כְּדֵי לְהִכִּיר הָאֲנָשִׁים הָאֵל אֲבָל מָה נִשְׁתַּוְּמַמְנו מִזֶּה שִׁבְעַת צֹאתָם מִחֲדָר הִרְה"ק שׁוֹב לֹא הִסְפַּקְנוּ בְּעֵינֵינוּ לְרֹאוֹתָם עַל פְּנֵיהֶם רַק אַחֲרֵיהֶם וְתִכְּפָנָם נִעְלְמוּ מֵעֵינֵינוּ, אִזּוּ הִבְנֵנוּ כִּי לֹא דָבַר רִיָּק הוּא, וְהוֹסַכְם בִּינֵינוּ לְשֹׂאֵל אֶת פִּי מִן הַקְּדוֹשׁ זִי"ע, וְהִלְכוּ הַחֲסִידִים הַזִּקְנִים בִּינֵינוּ וְשֹׂאֵלוֹ לְמִדַּן הִרְה"ק זִי"ע מִזֶּה, וְהִשִּׁיב לָהֶם הִרְה"ק זִי"ע בְּזֵהִל כֹּאֲשֶׁר רָאִיתִי שְׂרִיב הַעוֹלָם אֵינָם מְכוֹנִים בְּתַפְלָתָם כִּיאוֹת מְקוֹטָן הַשְּׂגָתָם וּמְגוֹדֵל טְרַדַת הַזִּמְן וְטְרַדַת וְקוֹשֵׁי הַפְּרִנְסָה אֵינָם יְכוּלִים לְכוּן דַּעְתָּם בְּכָל הַתְּפִלָּה, עֲלֵה עַל דַּעְתִּי לְתַקֵּן נוֹסַחַת חֲדָשָׁה וְקַצְרָה שִׁיהִי שׁוֹה לְכַל נַפֶּשׁ, וְהִרְגִּישׁוּ בְּזֶה הָאֲנָשִׁי כַּהֲגֵי הַקְּדוֹשִׁים זִי"ע, וּבֵאוּ הֵנָּה וּבְקִשׁוּ מֵאֵתִי שְׁלֹא לַעֲשׂוֹת זֹאת לְשָׁנוֹת אִפְּי תְּפִלָּה אַחַת מִנוֹסַחְתָּם, וְהִתְיַעֲצֵתִי עִמָּךְ, וְאִמְרוּ לִי שֶׁאֲתַקֵּן תְּפִלָּה קוֹדֶם הַתְּפִלָּה וְזֶה יוֹעִיץ בְּעִזָּה־שׁ לְמִי שֶׁאֵין בִּיכְלָתוֹ לְכוּן בְּכוֹנוֹת הָרְאוּיוֹת לְכוּן בְּכָל הַתְּפִלָּה, וְזֶה הוּא הִיֵּה רִצּוֹן קוֹדֶם הַתְּפִלָּה שֶׁנִּדְפַס בְּסִידוּרִים מֵהִרְה"ק הַרְבֵּי ר' אֱלִימֶלֶךְ מְלִיצֶנְסַק זִי"ע:

לְפָנַי הַתְּגַלּוֹת מִן הַסְּבָא קְדִישָׁא מְרַאדִישִׁין הִי' בֵּיתוֹ מְעוֹנָה בְּדַחְקוֹת גְּדוֹל פֶּעַם הִצִּיקְתָּהוּ ז"ו' הַרְבֵּנִית עַד מָתִי נִסְבּוֹל חֲרַפְתָּ רַעֲב הָלֹא אֵין בְּכַחֵי לְגַתֵּר אֶת רַגְלֵי הַשִּׁיב לֵה מִן זִצִּי"ל וְמָה לִי עֲצָה לַעֲשׂוֹת אִמְרָה הִיא עֲצָתִי כֹאֲשֶׁר נִשְׁמַע שִׁבְעִיר וּוְאֲרִשָׁא יֵשׁ אִשָּׁה עֲשִׂירָה וְשִׁמָּה טַעֲמִירֵל וְהִיא נוֹתֶנֶת מִשְׂרַת פְּרִנְסָה לְכָל הָאֲנָשִׁים תְּמִימֵי דָרָךְ וְהִלָּא גַם אַתָּה אִישׁ תָּם וְיִשְׂרָתֵס עֲלֵי וְתַתֵּן גַּם לָךְ אִיזָה מִשְׂרָה שִׁמְמָנָה נוֹצִיא פְּרִנְסַתְנוּ תְּשִׁכִּים בְּבוֹקֵר וּלְאַחַר הַתְּפִלָּה תְּשִׁים לְדָרָךְ פְּעַמִּיךְ, הַסְּכִיִם לְדַבְרֵי וּבְבוֹקֵר הַשָּׁכֶם עִמָּךְ לְהַתְּפַלֵּל וְגַמֵּר תְּפִלְתוֹ לְפָנֹת עֲרַב כִּדְרָכוֹ בְּקוֹדֶשׁ צַעֲקָה וְמָה יֵהִי מִזֶּה הֲלֹא בְּלִיָּה אֵין דָּרָךְ לְנִסְעוֹ אֵין עֲצָה כִּיֹּא יִשְׂאֵר הַדְּבַר עַל מַחַר וְתַעֲמוּד לְהַתְּפַלֵּל עוֹד בְּמוֹקְרָם הִיוֹתָר וְאִמֵּר שְׁבִמְכִיּוֹן יֵהִי נִיעוּר כִּל הַלִּילָה כְּדֵי שִׁיּוּכַל לְהַתְּפַלֵּל בְּהַשְׁכָּמָה יִתִּירָה וְכֵן עֲשֵׂה אֲבָל גַּמֵּר תְּפִלְתוֹ עוֹד בְּאִיחּוֹר מִיּוֹם אַתְּמוֹל וְכֹאֲשֶׁר הַתְּחִילָה עוֹד לְהַתְּרַעֵם, הַשִּׁיב לֵה הֲלֹא אִמְרָת שְׁטַעֲמִירֵל נוֹתֶנֶת פְּרִנְסָה לְכָל הָאֲנָשִׁים הַמְּהוּגָנִים, וְלֹא נִשְׂאֵר עַל הַשִּׁי"ת כִּיֹּא אֲנַחְנוּ שְׁנִינּוּ זֹאֵם טַעֲמִירֵל יְכַלָּה הִי' לְפָרְנֵס כְּמָה וְכְמָה אֲנָשִׁים הֲלֹא הַשִּׁי"ת מְכַהֵיכּ בִּיכְלָתוֹ לְפָרְנֵס לְשֵׁנֵי אֲנָשִׁים כְּמוֹנוֹ וְהַשְּׁתִּיק אֹתָהּ בְּדַבְרֵים הָאֵלּוֹ עַד שֶׁהוֹדִית לְדַבְרֵי הַקְּדוֹשִׁים:

שְׁמַעְתִּי שְׁפִיא פִּגַע הַסְּבָא קְדִישָׁא הַרְבֵּי ר' יִשְׁכָּר בְּעַד זִצִּי"ל מְרַאדִישִׁין זִי"ע בְּאִישׁ כְּפָרִי אַחַד מֵהַמוֹנֵי עִם זֶקֶן שֶׁהִי' יוֹשֵׁב בְּכַפֵּר אֲלִישְׁנִיעַ וְהַכְּפָרִי הַזֶּקֶן הִי' מְכִיר הֵיטֵב אֶת הַסְּבָא קְדִישָׁא מְרַאדִישִׁין זִי"ע, עוֹד מִימֵי נְעוּרָיו קוֹדֶם שֶׁהִי' רַבִּי וְאִמֵּר לְהַסְּבָא קְדִישָׁא זִי"ע, וְקָרָא אֹתוֹ בְּשֵׁמוֹ כַּהֲרַגְלוֹ (כִּי לֹא יָרַע אִם הוּא רַבִּי) בְּזֵהִל בְּעֵרִיל וְוֹאֵם הָעֵרֶט מֵעַן עַפְיִס, וְהִשִּׁיב לוֹ הַסְּבָא קְדִישָׁא זִי"ע מָה נִשְׁמַע אֲצִלְךָ, וְאִמֵּר הַכְּפָרִי אֵל הַסְּבָא קְדִישָׁא מְרַאדִישִׁין זִצִּי"ל, בְּזֵהִי"ל בְּעֵרִיל בְּעֵרִיל מָה אֹמֵר לָךְ, וְוֹאֵם מֵעַן אֲרַבִּיט נִישְׁט אוֹיִם, דֹּאֵהֵם הָאֵט מֵעַן נִישְׁט, וּמֵאִזּוּ וְהִלָּה אֵל כָּל פֶּעַם הִי' מְרַגְלָא בְּפוּמֵי דְהַסְּבָא קְדִישָׁא זִי"ע אֶת דְּבָרֵי הַכְּפָרִי הַזֶּקֶן הַנִּי"ל וְאִמֵּר בְּזֵהִי"ל אֲזַקֵּךְ מִחֻלִּישְׁנִיעַ אִמֵּר וְוֹאֵם מֵעַן אֲרַבִּיט נִישְׁט אוֹיִם, דֹּאֵם הָאֵט מֵעַן נִישְׁט, וְהִבֵּן הֵיטֵב הַדְּבָרִים כִּי הוּא מוֹסֵר גְּדוֹל:

שְׁמַעְתִּי טַאדְמוֹר הַרְפִּצֵי כו' מִן ר' חַיִּים אֲשֶׁר שְׁלִיטָא מְרַאדִישִׁין, וְרָכוּ שֶׁל מִן הַסְּבָא קְדִישָׁא מְרַאדִישִׁין זִי"ע לְרַפְאוֹת לְהַחֲוִילָאִים הַבָּאִים אֵלָיו

לְכַחֵי בִּישׁוֹל וְאֵין עַד כֹּלָּה הִי' לוֹ מִדָּה מִיּוֹחֶדָה וְרַק כּוֹף עוֹיֵד מוֹכֵן לְכָל הַכְּפָרִי וְיָזוּת אֲשֶׁר הִשִּׁי"ת מְרַחֵם לוֹ כְּמוֹ נֶטֶר מִשׁוֹלֵם שְׁכּוֹף עוֹוֹף מִיַּד לְכָל אֲשֶׁר יוֹסֵ עֲלָיו חֲדָנוּ

נפלאות משיחותיו הקדושים הסבא קדישא יב 23

ברפואות שונות לזה נחן שיריים מפריסת המוציא שלו, ולזה ממי הבאר אשר הי' לו בבית נמשך ע"י שפופרת של קנה מהבאר אשר הי' סמוך לביתו ונתן לכף אחר פן החולאים זכוכית מים ומיד נתרפאו כל ששחה מהמים הלז ויהי זאת לגם ולמופת לעין כל, ובראות הסבא קדישא זי"ע שאנ"ש תמהו ע"ז ענה ואמר להם הלא זהו מרומז בתוה"ק ועברתם את ה' אלתיכם וברך את לחמך ואת מימך והסירותי מחלה מקרבך, דאם עובדים את השי"ת ככתוב בתורה אז בירך השי"ת את הלחם ואת המים שלו, שיהי' ביכלתם לרפאות עי"ז לכל מיני חולאים שבעולם, עכלה"ק :

שמעתי מאדמו"ר הרה"ק כו' מרן ר' אליעזר דוד זצ"ל שאמר בשם זקינו מרן הסבא קדישא מראדישיץ זצ"ל, שאמר ע"ע שניקל לו להושיע בתפלותיו לאיש הבא אליו בכל מיני ישועות מליתן עשירות לאחר, בשביל שבישועה זו צריך לפעול ב' פעולות א' להוריד השפעה בשבילו, וביותר הפעולה הב' לשמור אותו היטב שלא ירום לבבו עם הכסף ושלא יעשה שום חטא עם הכסף, שאולי יעשה איזה חטא במו, יאמרו בשמים כי הוא החייב כי הוא גרם כ"ז, עכרה"ק

הסבא קדישא מראדישיץ בעת נשואת נכדו אדמו"ר הרה"ק ר' הלל מראדישיץ זצ"ל אשר הי' בעיר פשערבארו ועל החתונה הזאת הי' הרבה קדושי ארץ מתלמידי מרן הקדוש מלובלין זי"ע וידוע המנהג בכל תפוצות ישראל לילך על קברי צדיקים ביום החופה או קודם לו לשפוך לבם שמה בתחנונים, ויהי ביום החופה בבוקר וקור גדול הי' אז, ויען מרן הרה"ק ממאגילניצא זצ"ל אל הסבא קדישא מראדישיץ ויאמר אליו יען כי מנהג הוא לילך על קברי צדיקים ביום החופה ופה בעיר הזה מונח ידידכם הרה"ק ר' ישעי' זצ"ל נכון הי' שילך כבודו על קברו להתחנן שמה, והשיב לו מרן הקדוש מראדישיץ בתמהון, הכי אינכם יודעים מה שעושים אם קשה להיות על קברי הצדיקים אזי ממשיכין את נשמת הצדיק הנה והרי הוא כאלו הלכנו על קברו,

פ"א התנצל צדיק אחד לפני הס"ק שיש לו מחלה על הקבה ר"ל (מאגען) וכבר דרש ברופאים ולא מצאו אליו שום תרופה ל"ע, וענה כ"ק מרן הסבא קדישא זצ"ל בתמימות כדרכו בקודש כתיב הלחיים והקבה, איר קאנט לעבין מיט דעם מאגען עכל"ק ונתקיים אמרי פי צדיק שחזר לבריאתו :

שמעתי מאיש נאמן בעת שנתפרסם שמו של הסבא קדישא מראדישיץ זי"ע בעולם הי' באים אליו הרבה אנשים ממקומות רחוקות ועי"ז הוכרחו להמתין שמה זמן רב עד שיכלו לכנוס בקודש פנימה, וכמה פעמים אירע שלא הכניס אצלו שום איש מטעם הכמוס אתו, פעם אירע בעת שהכאים הי' רבים מאד, התגנבו שם איזה אנשים בבוקר אל חדר הסבא קדישא בעת פטרו האנשים אשר הי' שמה מכבר, ורך חדר הרבנית ע"ה, כאשר ראה אותם הסבא קדישא שא"ל אותם, בחפזן האם לא הערתם את הרבנית משנתה, וענו לו, לא הערנו אותה כי הלכנו בנחת, ויען הס"ק ויאמר אליהם אל יפלא בעיניכם מדוע חסתי באופן כזה ואני מקפיד שלא יצערו אותה כחוט השערה, שמעו ואספרה לכם, בנעורי בעת שהייתי כמו שנה אחר הנושאים וחותגי לא הי' ביכלתו להחזיק אותנו, והוכרחתי לקחת לי איזה מסחר שארויח בזה על פרנסתי וקניתי איזה דבר והלכתי עם סחורתי למכור מכפר לכפר או לציירות הסמוכות והרוחתי בכל יום כרי פרנסתי מזה, וזנתי לב"ב באופן זה זמן מה, פ"א בעת הליכתי לרגלי פסחרי כפעם בפעם התישבתי ברעתי ואמרתי בלבי הזאת יהי' תכלית שלי שאבלה היום בזה, ובשביל זה באתי לעוה"ז שאעסוק כל היום במו"מ, ולא אחשוב מאומה על התכלית

התכלית האמתית, ועלה על רעיוני הפ' כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו וכל הבת תחיון, כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו פי' שכל זכר הילוד יעסוק בתורה שנמשלה למים, וא"ת מה נאכל ע"ז אמר הכ' וכל הבת תחיון, שאשתו תעסוק במו"מ, והיא תפרנס את ב"ב, ואזי אעסוק בתורה ועבוהש"י, ע"ד שאמר הגמ' נשים במאי זכיין וכו', והלכתי לביתי בלא פדיון, וכבואי לביתי שאלה אותי הרבנית אם הבאתי לה מאומה על מזונות היום, ואמרתי לה מה שעלתה על רעיוני בעת הליכתי בדרך וכאשר שמעה זאת, קבלה עלי' באהבה כ"ז ולקחה תיכף להעבודה, והתחילה תיכף לסחור ולילך מכפר לכפר כאשר הלכתי אני, וכן עשתה זמן רב באמונה, ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה, וסיים הסבא קדישא, ועתה תבינו, עד כמה חייב אני לכבד אותה, כי יש לה חלק בתורה ועבודה שלי :

בת הרה"ק ר' מנחם מענדיל וצל"ה"ה (מקאצק) לא הי' לה בנים ר"ל, פעם צוה לה אב"י שתסע לראדישיץ אל הסבא קדישא זי"ע, ושם תמצא מבוקשה וכן עשתה, וכאשר באה לראדישיץ לפני הרה"ק זי"ע, והציעה לפניו בקשתה, אמר אלי' הלא בת הרה"ק (מקאצק) אתם למה הוצרכתם ל"בא הנה, ואם באתם הנה מוכרחים אתם להאמין כי בתחלה ואח"כ תזכו לישועה, וענתה ואמרה אל מרן הסבא קדישא זי"ע הלא בקריעת ים סוף כתיב בתחילה „ויושע" ואח"כ ויאמינו, אנו למדין משם שלפעמים מוכרחין להביא הישועה בתחלה ל"בא עי"ו לאמונה, והוטב בעיני הסבא קדישא הדברים, ואמר אלי' א"כ הצדק אתה ותזכו לישועה בתחילה, וכן הוה שזכתה לבנים, ונסעה אח"כ כמה פעמים לראדישיץ, עכ"צ שלא תבא. א):

פ"א התנצל לפניו איש אחד מאנ"ש ת"ח וי"ש שהי' דר בכפר שאין לו שם עם מי להתרועע ולהתחבר מחמת שהי' דרים שמה יהודים מועטים ואנשים פשוטים מגושמים ע"ה, ויען הסבא קדישא ויאמר אלינו בתמהון איש אמונים כמוך אין דך עם מי להתחבר, אב"י ור"ב, לא חבריט טובים המה, תתחבר עמם וילמדו אותך דרך חסידות (כמובא בירושלמי קידושין פ"א ה"ז, כל האומר שמועה משם אומרה י"הא רואה בעצמו כאילו בעל השמועה עומד לפניו) ב):

(א) ובס' נועם אלימלך פ' בשלח וז"ל, וזה הוא כלל גדול כשרואים לדיק לעשות טובה לאיזו איש או כריך מקידם להכניס במקבל הטובה אמונה שיאמין בזה שיהי' לו טובה עי"ז הנדיק וכו'. ובס' אל"ל (פ' וארח) וז"ל כי ידוע אם האדם מתפלל על הצדק לדיק להאמין על המתפלל שהוא לדיק והס"י"ת ישמע תפלתו ויבוא לו ישועה על ידו אבל אם אינו מאמין ע"ז לא יכול להשיע אותו בתפלתו כמ"ש הרמב"ם ז"ל א"ש החולה אינו יואמין ברפואת הרופא או אפשר שיעשה לו פעולה, ואם יתן ד' אצ"ל אותו במקום אחר

(ב) ובס' רמתיס כוכיס כתב בשם הרה"ק ר' בונם מפרשיסחא זנ"ל, שסיפר לתלמידיו שפ"א נכע וצ"ל לפני הרה"ק היורדי זנ"ל והי' הרב היורדי ממנו' על רוע פניו מאד כאילו הי' חולה ח"ו, ושאל אותי מה היום מיומים, והשיב לו שאחד זיישו למאד עד שנגע אל לבו ונפשו, ותמה הרב יאמר מי הוא זה אשר מלאו לבו לעשות כן, ומרתי לו שלא אנוי לו, והפליד בי הרב מאד ד שאניד מי כי ר"ה להעניש אותי איש עד שהקפיד עלי שאגלה אנו, ושאל אותי מה השבת לאיש הזה אחר הביום, והשכתי לו איך שאחר הביום נשקתי אותו צפי והוסיף הרב להפליא מאד וגזר עלי שאניד לו כד"ס, והוכרתי להניד לו כי איתא צידושלמי (שבת פ"א הל"ב) שגריך שיהא בעל הכמועה עומד לפניו בשעת לימודו והשכתי בס' שבט מוסר והי' מבייש אותי עד למאד עד שראיתי שמעולם לא התחלתי נעבוד את הצורא צ"ה ואין לי שום יראה וצוהה ולא שום מעלה המחוייבת לאיש היסודי בני א"ו, וראיתי בענמי איתא הדברים ונפל עלי צוהה גדולה עד שכמעט ולא נפשי, ואח"כ נטלתי הס' ונשקתי אותו בכל לבי והכתיי אותו צארגו בתוך שאר הספרים, ויהי כאשר שמע הרב ז"ל זאת שמח שמחה גדולה על חממתו, והנה ידוע שלא דיבר דבר ריק ח"ו, ומעולם לא ינא מפיו הק' דיבור בכל ח"ו, ומעיד אני שלא לחק יעולם אפי' בעת שסיפר

כתב בס' שיחות חיים וז"ל פ"א בא לפני מרן הסבא קדישא מראדישיץ כפרי אחד וקובל על חתנו שהוא עוסק בתורה יומם ולילה ואינו עוסק בפרנסה ואמר הכפרי בזה"ל של גנאי ,שטענדיג האלט עהר אין איין לעלין ער לעליט שטענדיג" ויאמר לו הסבא קדישא מראדישיץ זי"ע בזה"ל זעהסט דאך אז איך טיא אויך אזויא, וענה לי הכפרי איהר זענט עפיש אנדערש פאר פרנסה וועגין מעג מען אלצדינג טיען, אז נאנה מרן הסבא קדישא בשברון מתנים ואמר בזה"ל אוי אפשר טאקע, ובחין כדי דבור התישב א"ע ואמר רבש"ע אתה יודע האמת איך האב עם גאהר נישט אויפ'ן געדאנק, עכדה"ק. א) :

עגין נסיעה לצדיק

כתב בס' תפארת שלמה ברמזי ש"ת ד"ה ויהושע בן נון וכו' סמך משה את ידיו עליו, וז"ל וכן הוא הכח בצדיקי הדור להאיר נשמות של בני ישראל ולגמור תיקונם כמו ששמענו מאת הרה"ק מראדישיץ זצלה"ה שהי' מרגלא בפומי' המעשה שהרב הקדוש ר' חייקא המדורא זצלה"ה שעשה בעצמו כמה סיגופים להתענות משבת לשבת כמה פעמים, ואלף לילות הי' ניצור משנתו ללמוד כל הלילה ועכ"ז לא נגמר תיקונו עד אשר בא להרב הקדוש מו"ה ר' דוב בער ממעוריטש זצלה"ה על שבת כידוע וכו' עיי"ש בס' הנז"ל בפ' בחקותי ב) :

דבר הראוי ללחוק והוא לא נחק, ולמה סיפר ל"ו בודאי ללמוד אותנו היךך ללמוד ולהביט בספרי מוסר ואפי' בספרים הפשוטים בעיני העולם הם גדולים מאד ועושים טובה גדולה למצויים בהם וכו' עיי"ש.

א) וזכ' מדרש פנחס וז"ל סיפר שהי' ב' אחים א' עני וא' עשיר וזכ"פ הי' ב' העני אלל העשיר והי' כותן לו נדבה ואתו העני הי' יושב ולומד יומם ולילה ופ"א ב' אלל אחיו העשיר כמנהגו וז"ל אחיו, אחי מה יחי' התכלית ממך האני כותן לך בכל פעם ואתה עדיין עני אני אתן לך בפ"א ר' אדומים ועסוק בחייה מו"מ אולי יעור לך הש"י שלא תכרך עוד ליתיתי וכן הי' שכתן לו כנ"ל והלליו במעותיו וכעשה עשיר, ופ"א כעס אותו עשיר אליו כי גאשע וראה שנטעש ג"כ עשיר והנאכה מאד ואמר ב"ה שזור לך שאיך כריך אלי, ואח"כ ז"ל אחי אחם שהוא טוב שהללחת בעושר אבל איך אתה נוהג בענין לימוד בתורה אז אתה נוהג כבדראשונה ש"ית מתמיד בלמודך (ואמר הוא זללה"ה בספרו אז הי' משיב בזה"ל אחי חביבי מה אני יכול לעשות מחמת ערדת הפרנסה אני מוכרח לבטל מלמודי אז לא הי' כלום) אבל הוא השגיב בזה"ל ב' ב' אז אם הייתי יושב ולומד לא הייתי עשיר ומיד כדברו הדברים האלה התחיל לירד דם מחוטמו וירד הדם הרבה מאד עד שהי' מסוכן והתחילו לעשות רעש עם הרופאים ואמר להם אל תעשו שום רעש כי הוא הכל לחנם כי לא יועיל לי שום רפואה ואני מוכרח להסתלק מן העולם, כי התורה בעלמה בזה אללי ואמרה לי אתה ביישתי שכלימוד התורה יגרום לך ח"ו מגיעת הטובה ע"כ מוכרח אתה להפטר מן העולם וכן הי' וביאר הוא זל"ל שבעבור שבתחלה הי' לומד את התורה מאד בחשק ובאהבה גדולה ע"כ התורה בענמה דיברה עמו, עכ"ל

ב) וזכ' אמרי לדיקים כתב בשם הבעש"ט זל"ל, וז"ל הענין מה שגריכין לכסוע לרדיק הדור ולא די בספרי מוסר לבר, אמר הרב"ש ז"ל מפורש בתורה כתוב ויאמר ה' אל משה כתוב זאת וזכרון בספר ושיה' בראוי יחושע, ולכאורה די בזה מה שאמר ה' לחכם לכתוב בספר, ועכ"ז אמר לו שיש בראוי יחושע, שידבר עמו פא"פ, כי העיקר הוא מה שזומעים מנדיקי הדור, כי משה הי' לדיק הדור ועיין במדרש על פסוק ועתה ישראל שמע אל החוקים בו' משל למלך שנתן שני כתרים לבנו ובחריכות הזמן נאבד כתר אחד, אמר לו המלך בני הוי זהיר מאד שתשמר הכתר שנשאר לך מאחר שכבר אבדת כתר אחד, ע"ש, כי ישראל הי' להם שני כתרים אחד כנגד נעשה יא כנגד כשמע, ואחר הטא העגל אבדו כתר אחד שהוא נעשה, ולא נשאר כ"א כתר א' שהוא כמעט, ע"כ מזהיר הש"י את ישראל, ועתה ישראל שמע, ר"ל בתראה עתה ישראל לשמור את כתר השני הנכמע שנאמר לך, וזה שמו' דייקא, ע"כ ככלומד בספרים שהוא בחי' נעשה אין צוה כח כל כך לעורר אותו כי ישראל אבדו הכתר נעשה, אבל כשזומעין מפי הנדיק הוא בחי' כשמע שזו